Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1990 ЙИЛ, 17 ИЮЛЬ, СЕШАНБА
№ 162 (4.955).
БАҲОСИ 3 ТИЙИН.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ СИЁСИЙ БЮРОСИ

КПСС Марказий Комитетининг
Бош котиби

Михаил Сергеевич ГОРБАЧЕВ

Михаил Сергеевич Горбачев 1931 йил 2 мартда Ставрополь ўлкасининг Красногвардейское районидаги Привольное қишлоғида деҳқон оиласида туғилган. 13 ёшида вақти-вақти билан колхозда, 15 ёшидан эса машина-трактор станцияси комбайнчисининг ёрдамчиси бўлиб ишлаган. М. В. Ломоносов номидаги Москва давлат университети ҳуқуқшунослик факультетини (1955 йил) ва сиртдан Ставрополь қишлоқ хўжалиги институтининг иқтисод факультетини (1967 йил) тамомлаган.

Университетни тамомлаганидан кейин ўз юртида, Ставрополь ўлкасида — аввалига ҳуқуқшунослик ихтисоси бўйича ишлади, бироқ тез орада комсомол ишига кўтарилди, 1962 йил мартида Ставрополь территориал-ишлаб чиқариш колхоз-совхоз бошқармасининг партия ташкилотчиси этиб сайланди, ўша йилнинг декабрида эса КПСС ўлка комитети партия органлари бўлимининг мудири қилиб тасдиқланди. 1966 йил сентябрида Ставрополь шаҳар партия комитетининг биринчи котиби этиб сайланди. 1968 йил августидан КПСС Ставрополь ўлка комитетининг иккинчи котиби лавозимида ишлади. 1970 йил апрелида эса биринчи котиб қилиб сайланди.

1978 йилда КПСС Марказий Комитетининг котиби, 1979 йилда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига номзод қилиб сайланди. 1980 йил октябрида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига ўтказилди. 1985 йил мартида КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби қилиб сайланди.

1988 йил октябридан — СССР Олий Совети Президиумининг Раиси, 1989 йил май ойидан — СССР Олий Советининг Раиси бўлиб ишлади. 1990 йил мартида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти лавозимига сайланди. 1990 йил 10 июлда КПСС XXVIII съездида яна КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби этиб сайланди.

Бир қанча давлат мукофотларига сазовор бўлган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий
бюросининг аъзоси

Миколас Мартинович БУРОКЯВИЧЮС

1927 йилда Литва ССР Алитус шаҳрида туғилган, литвалик. 1946 йилдан КПСС аъзоси. Вильнюс давлат педагогика институтини, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар академиясини тугатган. Тарих фанлари доктори, профессор. Меҳнат фаолиятини 1942 йилда Удмуртия АССРдаги заводда ишчи бўлиб бошлаган. 1944 йилдан буён комсомол ва партия ишида: Вилкавиш уезд комсомол комитетининг котиби, уезд партия комитети бўлим мудирининг ўринбосари, Литва Компартияси Марказий Комитетининг сектор мудири, Вильнюс шаҳар партия комитетининг бўлим мудири бўлган. 1963 йилдан —Литва Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия тарихи институтининг катта илмий ходими, инженер-қурилиш институтида кафедра мудири, педагогика институтининг профессори.

1989 йилдан — Литва Компартияси (КПСС ҳаракат дастуридаги) муваққат Марказий Комитетининг котиби, 1990 йилдан эса — унинг биринчи котиби. 1990 йил апрель ойида Литва Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби этиб сайланган.

Партия XXVIII съездида КПСС Марказий Комитетининг аъзоси этиб сайланган. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий
бюросининг аъзоси

Гиви Григорьевич ГУМБАРИДЗЕ

1945 йилда Тбилиси шаҳрида туғилган, грузин. 1972 йилдан КПСС аъзоси. Тбилиси давлат университетини тамомлаган. Меҳнат фаолиятини 1966 йилда Грузия ССР Министрлар Совети ҳузуридаги архив бошқармасининг кичик илмий ходими вазифасидан бошлаган. Совет Армиясида хизмат қилган, кейин Грузия ССР Олий Совети Президиумининг аппаратида ишлаган. 1977 йилдан партия ишида. Грузия Компартияси Марказий Комитетининг инструктори, сектор мудири, бўлим мудирининг ўринбосари, район партия комитетининг биринчи котиби, Грузия Компартияси Марказий Комитетининг бўлим мудири, Тбилиси шаҳар партия комитетининг биринчи котиби бўлиб ишлаган. 1988 йилдан — Грузия ССР Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси. 1989 йилдан Грузия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, жумҳурият Олий Совети Президиумининг Раиси.

Партия XXVIII съездида КПСС Марказий Комитетининг аъзоси этиб сайланган. СССР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий
бюросининг аъзоси

Станислав Иванович ГУРЕНКО

1936 йилда Донецк вилоятидаги Иловайск шаҳрида туғилган, украин. 1961 йилдан КПСС аъзоси. Киев политехника институтини тамомлаган. Иқтисодиёт фанлари номзоди.

Меҳнат фаолиятини 1958 йилда Украина ЛКСМ 15 йиллиги номли Донецк машинасозлик заводида бошлаб, инженер-технологдан завод директоригача бўлган йўлни босиб ўтди. 1976 йилдан Донецк вилоят партия комитетининг котиби. 1980—1987 йилларда — Украина ССР Министрлар Кенгаши Раисининг ўринбосари, 1987 йилдан Украина Компартияси Марказий Комитетининг котиби, иккинчи котиби. 1990 йил июнида Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби қилиб сайланган.

КПСС XXVIII съездида КПСС Марказий Комитети аъзолигига сайланди. СССР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий
бюросининг аъзоси

Александр Сергеевич ДЗАСОХОВ

1934 йилда Шимолий Осетия АССРнинг Оржоникидзе шаҳрида туғилган, осетин. 1957 йилдан КПСС аъзоси. Шимолий Кавказ кон-металлургия институтини, сиртдан КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар академияси аспирантурасини тугатган. Тарих фанлари номзоди. 1957 йилдан Оржоникидзе шаҳар комсомол комитетининг биринчи котиби, ВЛКСМ Марказий Комитетининг масъул ташкилотчиси бўлиб ишлаган. 1961 йилдан — СССР ёшлар ташкилотлари комитетининг масъул котиби, кейин Куба жумҳуриятидаги ёш совет мутахассислари гуруҳининг раҳбари бўлган. 1965 йилдан — СССР ёшлар ташкилотлари комитетининг масъул котиби, шу комитет раисининг ўринбосари, биринчи ўринбосари, 1967 йилдан — Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги совет комитетининг масъул котиби, шу комитет раисининг ўринбосари, биринчи ўринбосари. 1986 йилдан бошлаб СССРнинг Сурия Араб Жумҳуриятидаги фавқулодда ва мухтор элчиси бўлиб ишлаган. 1988 йилда КПСС Шимолий Осетия вилоят комитетининг биринчи котиби этиб сайланган. 1990 йил февраль ойидан — СССР Олий Совети Халқаро ишлар комитетининг раиси.

Партия XXVIII съездида КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, Марказий Комитетнинг 1990 йил июль Пленумида КПСС Марказий Комитетининг котиби этиб сайланган, СССР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Бош
котибининг ўринбосари

Владимир Антонович ИВАШКО

1932 йилда Полтава шаҳрида туғилган. Миллати — украин. 1960 йилдан КПСС аъзоси, Иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент. Харьков кончилик институтини тугатган.

Меҳнат фаолиятини 1957 йилда бошлаган. Харьков шаҳридаги олий ўқув юртларида ўқитувчилик қилган, институт партия комитетининг котиби лавозимига сайланган. 1973 йилдан бошлаб Харьков вилоят партия комитетининг бўлим мудири, котиби. 1986 йилдан Украина Компартияси Марказий Комитетининг котиби. 1987 йилдан—Днепропетровск вилоят партия комитетининг биринчи котиби. 1988 йилдан — Украина Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи котиби. 1989 йил сентябрида Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби этиб сайланган. 1990 йил июнь ойидан —Украина ССР Олий Советининг Раиси.

1986 —1989 йилларда КПСС Марказий Комитети аъзолигига номзод бўлган. 1989 йил апрелидан КПСС Марказий Комитетининг аъзоси. 1989 йил декабридан — КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси.

1990 йил 11 июнь куни КПСС XXVIII съездида муқобиллик асосида КПСС Марказий Комитети Бош котибининг ўринбосари этиб сайланди.

СССР халқ депутати. СССР Олий Советининг аъзоси. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий
бюросининг аъзоси

Ислом Абдуғаниевич КАРИМОВ

1938 йилда Самарқанд шаҳрида туғилган, ўзбек, 1964 йилдан КПСС аъзоси. Мутахассислиги инженер-механик, иқтисодчи, иқтисодиёт фанлари номзоди. Ўрта Осиё политехника институтини ва Тошкент халқ хўжалиги институтини тамомлаган.

Меҳнат фаолиятини 1960 йилда «Ташсельмаш» заводи мастерининг ёрдамчиси вазифасидан бошлаган. Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг конструктори, етакчи инженери бўлган. 1966 йилдан Ўзбекистон ССР Давлат план комитетида бош мутахассис, бўлим бошлиғи, жумҳурият Давлат план комитети раисининг ўринбосари бўлиб ишлаган. 1983 йилдан — молия министри, кейин эса Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгаши Раисининг ўринбосари. 1986 йилдан Қашқадарё вилоят партия комитетининг биринчи котиби. 1989 йилда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби этиб сайланган. Ўзбекистон ССР Президенти.

Партия XXVIII съездида КПСС Марказий Комитетининг аъзоси этиб сайланган. СССР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

(Давоми иккинчи бетда).

КПСС Марказий назорат комиссиясининг пленуми тўғрисида АХБОРОТ

14 июль куни Москвада КПСС Марказий назорат комиссиясининг пленуми бўлди, пленум ташкилий масалани кўриб чиқди.

Пленумда КПСС Марказий назорат комиссиясининг президиуми қуйидаги таркибда сайланди:

КПСС Марказий назорат комиссиясининг раиси — Б. К. Пуго.

КПСС Марказий назорат комиссияси раисининг ўринбосари — Е. Н. Маҳов.

КПСС Марказий назорат комиссияси президиумининг аъзолари:

Д. Г. Ананян — Арманистон Компартияси Ижеван район комитетининг биринчи котиби

А. Г. Бобоев — Туркманистон ССР Фанлар академиясининг президенти

М. О. Бахтадзе — Тбилиси мовут комбинати парткомининг котиби

Г. Г. Веселков — Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи котиби

Э. Д. Дуйшеев — Қирғизистон Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари

Е. А. Елисеев — КПСС Марказий назорат комиссиясининг масъул котиби

Е. Г. Ежиков-Бобохонов — Қозоғистон Компартияси Жезқазған область комитетининг биринчи котиби

Ш. М. Йўлдошев — Ўзбекистон Компартияси Назорат-тафтиш комиссиясининг раиси

А. П. Клауцен — Латвия Компартияси Марказий Комитетининг котиби, Латвия Компартияси Рига шаҳар комитетининг биринчи котиби

М. И. Кодин — Молдова Компартияси Назорат-тафтиш комиссиясининг раиси

К. М. Кубилюс — Литва Компартияси Марказий назорат-тафтиш комиссиясининг раиси

А. Л. Радугин — Москва биринчи соат заводининг соат йиғувчиси

А. А. Санчуковский — Минск «Горизонт» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори

П. П. Тодоров — Харьков трактор заводи парткомининг котиби

Р. Б. Фейзуллаев — Озарбайжон ССР халқ таълими министри

Шу билан КПСС Марказий назорат комиссиясининг пленуми ўз ишини туғаллади.

Президент билан учрашув

Мамлакатимизда биринчи марта «Йилнинг энг яхши ўқитувчиси» Бутуниттифоқ конкурси ўтказилди. Унинг асосий мақсади— ўқитувчи касбининг ижтимоий аҳамиятини тарғиб қилишдан, унинг обрў ва эътиборини оширишдан, ўқитувчилар меҳнатида ижодкорликни рағбатлантиришдан иборат.

Конкурсда кўп иттифоқдош жумҳуриятлардан ўн минглаб ўқитувчилар қатнашдилар. Педагогика соҳасида кўпгина янги номлар аниқланди. Ижодий ҳисоботлар ва топшириқлар, конкурс дарслари ва ҳакамлар билан суҳбатлар ортда қолди. Натижада Тула вилояти Чернь районидаги Поповск қишлоқ ўрта мактабининг ўттиз беш яшар рус тили ва адабиёти ўқитувчиси Александр Евгеньевич Сутормин «1990 йилнинг энг яхши ўқитувчиси» деб топилди.

14 июль куни Кремлда СССР Президенти М. С. Горбачев «1990 йилнинг энг яхши ўқитувчиси», шунингдек Бутуниттифоқ конкурсининг финалчилари В. А. Анцупов, Л. А. Личагина, В. Г. Рябинин, С. Н. Шевченколар билан учрашди. Улар Красноярск ўлкаси, Челябинск вилояти, Украина ва Қозоғистон ўқитувчиларининг вакилларидир.

Михаил Сергеевич ғолибларни самимий табриклади ва А. Е. Суторминга конкурс дипломи ҳамда ўқитувчи фидойилигининг рамзи сифатида конкурс бош соврини «Биллур сақоқуш» совринини топширди. У куни кеча ўз ишини туғаллаган КПСС XXVIII съездида жамиятнинг фанда, маориф ва маданиятда акс этадиган интеллектуал бойлигининг устун даражадаги аҳамияти алоҳида янграганлигини таъкидлади. Бусиз мамлакатда амалга оширилаётган қайта қуриш тегишлича жўшқин тус ололмайди ва ҳамиша интеллектуал имкониятлар етишмаслигига дуч келаверади.

Съезд «КПССнинг маориф, фан ва маданият соҳасидаги сиёсати тўғрисида» резолюция қабул қилди. Унда ўқитувчи касби обрўсини оширишга, унинг меҳнат ва турмуш шароитлари ҳақида ғамхўрлик қилишга, педагоглик фаолиятига муносиб ҳақ тўланишига муҳим ўрин берилган.

Учрашувда В. В. Рябов, Г. Н. Селезнев, Г. А. Ягодин қатнашдилар.

(ТАСС).

ИНСОНПАРВАР, ДЕМОКРАТИК СОЦИАЛИЗМ САРИ

(КПСС XXVIII СЪЕЗДИНИНГ ДАСТУРИЙ БАЁНОТИ)

КПСС XXVIII съезди жамиятдаги ва партиядаги инқирозни бартараф этиш, жамиятни ва партияни янгилаш, инсонпарвар, демократик социализм сари олға силжиш мақсадида ҳозирги пайтни ҳолис баҳолашга, партиянинг ҳозирги босқичдаги сиёсати асосларини белгилашга жиддий аҳамият беради.

I. Жамият инқирози ва партиянинг стратегик мақсадлари

ҲОЗИРГИ ПАЙТНИ БАҲОЛАШ

Қайта қуриш мамлакат турмушидаги демократик силжишларни бошлаб берди. Ижтимоий тараққиёт жараёнлари нақадар зиддиятли бўлмасин халқ маънавий ва сиёсий эркинликни қўлга киритмоқда, одамлар инсоний ва миллий қадр-қимматларини хис эта бошладилар, жамият ва давлат ишларини ўз қўлларига олмоқдалар. Онгни хиралаштириб. илгари бориш йўлини кўришга халақит бериб келган афсоналар бартараф этиляпти. Мамлакатни ташқи дунёдан ажратиб турган тўсиқлар олиб ташланмоқда. Жамиятни ўзи тушиб қолган инқироздан халос этиш учун эскилик билан янгиликнинг шиддатли кураши давомида қадам-бақадам шарт-шароит яратилмоқда.

Съезд инқирознинг чуқур манбалари социализм ғоясининг ўзи заифлигида эмас, балки ўтмишда бу ғоя бузилмаганлигидадир, деб ҳисоблайди. Ижтимоий турмушнинг ҳамма соҳалари давлат ихтиёрига ўтказилганлиги, партия-давлатнинг юқори даражалари пролетариат номидан ўтказиб келган диктатура инсон мулкдан ва ҳокимиятдан бегоналашувининг янги шаклларини вужудга келтирди, ўзбошимчалик ва бедодликка олиб келди. Табиатдан ваҳшиёна фойдаланиб келинди. Ақидапарастлик ҳукмронлик қилиб, ўзгача фикрга тоқатсизликни вужудга келтирди. Халқларнинг маданий-тарихий қадриятларига ва ақлий бойлигига менсимай қараш одат тусига киритилди. Дунё ижтимоий системаларнинг муросасиз муҳолифлиги майдони деб ҳисобланди.

Социализм қоидаларини сохталаштириш 30-50-йиллардаёқ мамлакат тараққиётида мураккаб муаммоларни келтириб чиқарди, XX асрнинг иккинчи ярмида эса, фан-техника революцияси туфайли бутун инсониятнинг турмушида жиддий бурилиш бошланган пайтда ҳукмронлик-бюрократик тартибининг мамлакатни жаҳон маърифати йўлидан бошлаб боришга қодир эмаслиги ошкор бўлди.

Шунга қарамай, туб ўзгартишлар бениҳоя зарур бўлиб қолганлиги узоқ вақтгача инкор этиб келинди. Халқдан ажралиб қолган партия-давлат ҳокимияти тизими етилган тарихий низони ҳал этишга атайин халақит бериб келди.

Қайта қуриш мамлакатни янгилаш ва уни социализмга ёт ижтимоий шакллардан халос этиш сиёсати сари туб бурилишни билдирар эди. Аммо унинг ўзи салкам 300 миллион аҳоли яшайдиган жуда катта давлат турмушининг ҳамма соҳаларини айни бир вақтда ўзгартириш бениҳоя мураккаблигини ҳам ошкор этди. Бунинг устига партия ва мамлакат раҳбариятининг кейинги йиллардаги баъзи қарорлари ҳамда ҳаракатлари пухта ўйланмаган, ноизчил, бир қанча ҳолларда эса хато бўлиб чиқди. Маблағ ажратиш ва экспорт-импорт сиёсатидаги, меҳнатсиз даромадларга қарши курашдаги, алкоголизмга қарши кампанияни ўтказишдаги янглишишлар, кооператив ҳаракатни уюштиришдаги нуқсонлар салбий оқибатларни келтириб чиқарди.

Эски хўжалик механизмига барҳам берилмоқда, янги механизм эса ҳали яратилган эмас. Пул муомаласи ва бозордаги вазият устидан назорат кўп даражада қўлдан бериб қўйилди. Етилган иқтисодий ва сиёсий ўзгартишларнинг ҳуқуқий асосини яратиш ҳаддан ташқари чўзилиб кетди. Миллатлараро жанжаллар мамлакатни ларзага келтирмоқда. Давлат ҳокимиятининг обрўси тушиб кетди. Маънавий ва ахлоқий мақсадлар сийқалашиб бормоқда, зўравонлик, жиноятчилик авж олмоқда.

Марказий Комитет, Сиёсий бюро қарорларни қабул этиш ва амалга оширишда, КПССнинг ўзини ислоҳ қилишда воқеаларнинг ривожидан кўпинча орқада қолди, тажриба ўтказишлар ва хатолар усулида иш кўрди.

Партия мураккаб, бурилиш палласини бошдан кечирмоқда. Буйруқбозлик-маъмуриятчилик тартибининг ўзаги бўлишдан иборат аввалги мавқедан воз кечиш, ижтимоий-сиёсий ташкилот тусига ўтиш билан бирга зиддиятлар жуда кескинлашмоқда, кўпгина партия ташкилотларининг фаоллиги пасаймоқда, фикр ва нуқтаи назарлар бир-биридан тобора кўпроқ фарқ қилмоқда, партия шанига танқид кучаймоқда.

Мамлакатда турли ижтимоий-сиёсий гуруҳлар ва ҳаракатларнинг шаклланиш жараёни тезлашмоқда.

Консерватив ақидапарастлик оқими фаоллашди, унинг намояндалари янгиланиш сиёсатини социализм қоидаларига тажовуз деб билиб, яккаҳокимликка қайтишни тарғиб қилмоқдалар. Бюрократик тузилмаларнинг ўзини-ўзи қайта қуришга қодир бўлмаган, жамиятни демократиялашни ўзининг сиёсий таъсирига ва ижтимоий мавқесига хавф деб билаётган ва шу сабабли ўзгартишлар жараёнини тўхтатиб қўйишга жон-жаҳди билан уринаётган қисми мазкур консерватив ақидапарастлик оқими намояндаларига объектив равишда қўшилиб кетмоқда.

Социалистик йўлни рад қилаётган, ижтимоий мулкни хусусий кишилар қўлига чекланмаган тарзда топширишни, таълим, соғлиқни сақлаш, фан ва маданиятни бутунлай тижорат негизига ўтказишни талаб қилаётган ҳаракат кучаймоқда. Подшопарастлик ва ҳатто фашизм турқидаги бузғунчилар бош кўтардилар.

Хилма-хил тусдаги социал-демократик оқимлар мамлакатнинг ижтимоий-сиёсий турмушидаги сезиларли ҳодиса бўлиб қолди.

Миллий ҳаракатлар кенг қулоч ёзди, бу ҳаракатларда демократик тамойиллар билан бир қаторда шовинистлик ва миллатчилик кайфиятлари тобора яққолроқ намоён бўлмоқда. Улар бир миллатни иккинчисига қарама-қарши қўйиб, айирмачилик, миллий мумтозлик шиорларини ўртага ташлаб, кўпинча эски ёки ҳокимият сари интилаётган янги ғайридемократик гуруҳларнинг манфаатларини ифодалайдиган бўлиб қолмоқдалар.

Социалистик йўлни кўзлайдиган демократик қайта қуриш кучлари мамлакатда вужудга келаётган сиёсий оқимнинг марказида турибди, КПСС аъзоларининг аксарияти, ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлилар, ёшлар, ҳарбий хизматчилар, ветеранларнинг сиёсий ва касб-кор манфаатларини ифодаловчи кўпгина ташкилотлар шу оқимга мансубдирлар.

Ижтимоий ва иқтисодий тартибсизлик хавфини туғдираётган сиёсий беқарорлик даврида Коммунистик партия фуқаролар иноқлиги партияси бўлиб қолишни, таназзулдан чиқиш ва жамиятни демократик тарзда қайта қуришдан манфаатдор бўлган турли ижтимоий-сиёсий кучларнинг амалий ҳамкорлигини таъминлашни, ўзининг ҳалол меҳнати билан халқ фаровонлигини ва маънавий бойликларини яратаётган, яратиб келган ёки яратаверадиган ҳамма кучларни қўллаб-қувватлаш ва ҳимоя қилишни ўз вазифаси, деб билади. У жамиятни тескарига — буржуа ту-

(Давоми учинчи бетда).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ СИЁСИЙ БЮРОСИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Петр Кириллович ЛУЧИНСКИЙ

1940 йилда Молдавия ССР Флорешт районидаги Старые Радуляни шаҳрида туғилган, молдаван. 1964 йилдан КПСС аъзоси. Фалсафа фанлари номзоди. Кишинев давлат университетини ва КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги сиртқи олий партия мактабини тамомлаган.

Меҳнат фаолиятини 1960 йилда бошлаган. Комсомол ишида ишлаган: шаҳар комсомол комитетининг биринчи котиби, Молдавия ЛКСМ Марказий Комитетининг бўлим мудири, дастлаб иккинчи, кейин биринчи котиби бўлган. 1971 йилдан Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг котиби, 1976 йилдан Кишинев шаҳар партия комитетининг биринчи котиби. 1978-1986 йилларда — КПСС Марказий Комитети Тарғибот бўлими мудирининг ўринбосари. 1986-1989 йилларда — Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи котиби. 1989 йилдан бошлаб Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби.

1989 йилдан КПСС Марказий Комитетининг аъзоси. СССР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Абсамат Масалиевич МАСАЛИЕВ

1933 йилда Ўш вилояти, Фрунзе районидаги Алиш қишлоғида туғилган, қирғиз. 1960 йилдан КПСС аъзоси. Москва кончилик институтини, Олмаота олий партия мактабини тамомлаган. Кон инженери. Меҳнат фаолиятини 1956 йилда бошлаган, «Киргизуголь» шахтасида ва трестида инженерлик лавозимларида ишлаган.

1961 йилдан бошлаб партия ва совет ишларида ишламоқда. Фрунзе шаҳар партия комитетининг биринчи котиби, шаҳар ижроия комитетининг раиси, Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг бўлим мудири, котиби бўлган. 1979-1985 йилларда — Исиққўл вилоят партия комитетининг биринчи котиби. Кейин КПСС Марказий Комитетининг инспектори бўлиб ишлаган. 1985 йил ноябрь ойидан бошлаб — Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби. Қирғизистон ССР Олий Советининг Раиси.

1986 йилдан КПСС Марказий Комитетининг аъзоси. СССР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Қаҳҳор МАҲКАМОВ

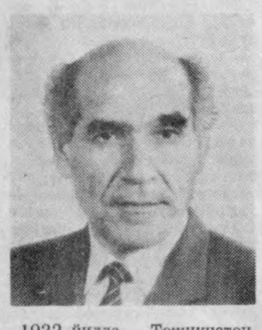

1932 йилда Тожикистон ССРнинг Ленинобод шаҳрида туғилган, тожик. 1957 йилдан КПСС аъзоси. Ленинград кончилик институтини тамомлаган.

Меҳнат фаолиятини 1953 йилда шахта вентиляцияси бошлиғи вазифасидан бошлаган. Участка бошлиғи, шахта бош инженери, бошлиғи, кон бошқармасининг бошлиғи бўлиб ишлаган. 1961 йилдан — Ленинобод шаҳар ижроия комитетининг раиси, кейинроқ — Тожикистон ССР Давлат план комитетининг раиси, айни пайтда 1965 йилдан бошлаб Тожикистон ССР Министрлар Кенгаши Раисининг ўринбосари бўлиб ишлаган. 1982 йилда Тожикистон ССР Министрлар Кенгашининг Раиси этиб тайинланган. 1985 йилдан — Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби. Тожикистон ССР Олий Советининг Раиси.

1986 йилдан КПСС Марказий Комитетининг аъзоси. СССР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Владимир Мигранович МОВСИСЯН

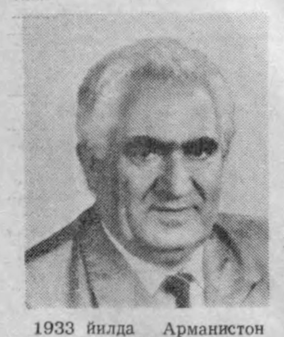

1933 йилда Арманистон ССР Спитак районидаги Шенаван қишлоғида туғилган, арман. 1961 йилдан КПСС аъзоси. Қишлоқ хўжалик фанлари номзоди. Ереван зооветеринария институтини ва КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Олий партия мактабини тамомлаган.

Меҳнат фаолиятини 1952 йилда қишлоқ клубининг мудири вазифасидан бошлаган. Институтдаги ўқишни тамомлаганидан кейин Арманистон қишлоқ хўжалик ташкилотларида ўз мутахассислиги бўйича ишлаган. 1969-1975 йилларда район партия комитетининг котиби, Компартия Марказий Комитети бўлим мудирининг ўринбосари. Район партия комитетининг биринчи котиби, Компартия Марказий Комитети қишлоқ хўжалик бўлимининг мудири. 1978 йилдан Арманистон ССР Министрлар Кенгаши Раисининг ўринбосари, 1984 йилдан эса Арманистон ССР Министрлар Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари — жумҳурият Давлат деҳқончилик-саноат комитетининг раиси. 1990 йил апрель ойида Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби этиб сайланган.

Партия XXVIII съездида КПСС Марказий Комитетининг аъзоси этиб сайланган. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Аёз Ниёзий ўғли МУТАЛИБОВ

1938 йилда Боку шаҳрида туғилган, озарбайжон. 1963 йилдан КПСС аъзоси. М. Азизбеков номли Озарбайжон нефть ва химия институтини тамомлаган. Меҳнат фаолиятини 1958 йилда гидротехника ва мелиорация илмий-тадқиқот институтининг катта техник-конструктори вазифасидан бошлаган. Кейин Бокудаги холодильниклар ва рўзғор машиналари ишлаб чиқариш бирлашмасида ишлаб, мастерликдан бош директор лавозимигача бўлган йўлни босиб ўтган. 1977 йилдан — Боку шаҳрида район партия комитетининг иккинчи котиби, 1979 йилдан — Озарбайжон ССР маҳаллий саноат министри, 1982 йилдан Озарбайжон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, жумҳурият Давлат план комитетининг раиси. 1989 йилда Озарбайжон ССР Министрлар Советининг Раиси этиб тайинланган. 1990 йилда Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби этиб сайланди. Озарбайжон ССР Президенти.

Партия XXVIII съездида КПСС Марказий Комитетининг аъзоси этиб сайланди. СССР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Нурсултон Абишевич НАЗАРБОЕВ

1940 йилда Олмаота вилояти Каскелен районидаги Чемолган қишлоғида туғилган, қозоқ. 1962 йилдан КПСС аъзоси. Қарағанда металлургия комбинати ҳузуридаги завод-олий техника ўқув юртини, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги сиртқи олий партия мактабини тамомлаган. Инженер-металлург. Меҳнат фаолиятини 1960 йилда домна цехининг босқончиси вазифасидан бошлаган, металлургия комбинати партия комитетининг котиби этиб сайланган.

1977 йилдан Қарағанда вилоят партия комитетининг котиби, иккинчи котиби, 1979 йилдан Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби. 1984-1989 йилларда — Қозоғистон ССР Министрлар Кенгашининг Раиси. 1989 йилдан Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби. Қозоғистон ССР Президенти. 1982 йилдан 1986 йилгача —КПСС Марказий тафтиш комиссиясининг аъзоси, 1986 йилдан бошлаб эса КПСС Марказий Комитетининг аъзоси.

СССР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Сапармурод Отаевич НИЁЗОВ

1940 йилда Ашхобод шаҳрида туғилган, туркман. 1962 йилдан КПСС аъзоси. Ленинград политехника институтини ва КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги сиртқи олий партия мактабини тамомлаган.

Меҳнат фаолиятини 1959 йилда геология-қидирув ишлари ишчилари касаба уюшмаси Туркманистон территориал комитетининг инструктори вазифасидан бошлаган. 1967 йилдан — Безмеин ГРЭСи цехининг мастери, катта мастери. 1970 йилдан партия ва совет ишларида ишламоқда. Туркманистон Компартияси Марказий Комитети Саноат-транспорт бўлимининг мудири, Ашхобод шаҳар партия комитетининг биринчи котиби бўлган, КПСС Марказий Комитети аппаратида, кейин Туркманистон ССР Министрлар Кенгашининг Раиси лавозимида ишлаган. 1985 йилдан — Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби. Туркманистон ССР Олий Советининг Раиси.

1986 йилдан бошлаб КПСС Марказий Комитетининг аъзоси. СССР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Иван Кузьмич ПОЛОЗКОВ

1935 йилда Курск вилояти Солнцево районидаги Лешч-Плота қишлоғида туғилган, рус. 1958 йилдан КПСС аъзоси. Бутуниттифоқ молия-иқтисод сиртқи институтини, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги сиртқи олий партия мактабини ва Ижтимоий фанлар академиясини тамомлаган. Мутахассислиги — иқтисодчи. 1954-1957 йилларда Совет Армиясида хизмат қилган. 1957 йилдан — Курск вилоятида колхозчи. 1958 йилдан комосомол, совет ва партия ишларида ишлаб келмоқда. Курск вилоятида ВЛКСМ район комитетининг дастлаб иккинчи, кейин биринчи котиби, район партия комитетининг котиби, кейин иккинчи котиби, район ижроия комитетининг раиси, КПСС район комитетининг биринчи котиби бўлган. Бир қанча йиллар мобайнида КПСС Марказий Комитети аппаратида ишлаган. 1983 йилдан —КПСС Краснодар ўлка комитетининг котиби, 1985 йилдан — биринчи котиби, 1990 йилдан — халқ депутатлари Краснодар ўлка Советининг раиси. 1990 йил июнь ойидан — РСФСР Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби.

1986 йилдан КПСС Марказий Комитетининг аъзоси. РСФСР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Юрий Анатольевич ПРОКОФЬЕВ

1939 йилда Қорақалпоғистон АССРнинг Мўйноқ шаҳрида туғилган, рус. 1960 йилдан КПСС аъзоси. Москва автомеханика институтини ҳамда КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги сиртқи олий партия мактабини тамомлаган. Иқтисодиёт фанлари номзоди.

Меҳнат фаолиятини 1957 йилда Москва шаҳридаги мактабда бош пионервожатийликдан бошлаган. 1959 йилдан комсомол ва партия ишида ишлаган. Москва шаҳридаги Биринчи май райони комсомол комитетининг биринчи котиби, КПСС Москва шаҳар комитетининг инструктори, кейинроқ бўлим мудирининг ўринбосари. Москва шаҳридаги КПСС Куйбишев район комитетининг котиби, биринчи котиби бўлган. 1985 йилдан — Москва шаҳар партия комитетининг бўлим мудири. 1986 йилдан — Москва шаҳар ижроия комитетининг котиби. 1988 йилда Москва шаҳар партия комитетининг котиби, иккинчи котиби этиб сайланган. 1989 йилдан — КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи котиби.

Партия XXVIII съездида КПСС Марказий Комитетининг аъзоси этиб сайланган. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Алфредс Петрович РУБИКС

1935 йилда Латвия ССРнинг Даугавпилс шаҳрида туғилган, латиш. 1958 йилдан КПСС аъзоси. Рига политехника институтини тамомлаган. Меҳнат фаолиятини 1954 йилда Рига электр машинасозлиги заводи смена мастерлигидан бошлаган.

1959 йилдан комсомол, совет ва партия ишида. Латвия ЛКСМ Марказий Комитетининг котиби бўлган, сўнгра Латвия Компартияси Марказий Комитети аппаратида ишлаган. 1976 йилдан Латвия Компартиясининг Рига шаҳар Ленинград район комитетининг биринчи котиби. 1982 йилдан — Латвия ССР маҳаллий саноат министри. 1984 йилдан халқ депутатлари Рига шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси. 1990 йил апрелида Латвия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби этиб сайланган.

Партия XXVIII съездида КПСС Марказий Комитети аъзоси этиб сайланган. СССР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Галина Владимировна СЕМЕНОВА

1937 йилда Смоленск шаҳрида туғилган, рус. 1965 йилдан КПСС аъзоси. Иван Франко номли Львов давлат университетини ва КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар академиясини тамомлаган, фалсафа фанлари номзоди. 1959 йилдан Одесса вилоят ёшлар газетасида адабий ходим, бўлим мудири бўлиб, сўнгра Украина ЛКСМ Марказий Комитети «Комсомольская искра» газетасининг бўлим мудири бўлиб ишлаган. 1965 йилдан — ВЛКСМ Марказий Комитетининг «Комсомольская жизнь» журнали адабий ходими, бўлим мудири, редакциянинг масъул котиби, 1974 йилдан эса — бош муҳаррири. 1981 йил 1 январидан «Крестьянка» журналининг бош муҳаррири.

Партия XXVIII съездида КПСС Марказий Комитети аъзоси этиб сайланди. Марказий Комитетнинг 1990 йил июль Пленумида КПСС Марказий Комитетининг котиби этиб сайланди. СССР халқ депутати. Давлат мукофотлалари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Энн-Арно Аугустович СИЛЛАРИ

1944 йилда Таллинн шаҳрида туғилган, эстон. 1972 йилдан КПСС аъзоси. Каунас политехника институтини тамомлаган, меҳнат фаолиятини 1967 йилда Эстония ССРдаги «Кейла» фабрикасида мастер ёрдамчиси бўлиб ишлашдан бошлаган. Кейин шу корхонада катта мастер, ишлаб чиқариш бошлиғи, бош инженер ўринбосари бўлиб ишлаган. 1974 йилдан — Таллинн шаҳридаги Ленин район партия комитети бўлим мудири, Эстония Компартияси Марказий Комитети инструктори, сектор мудири, инспектори, бўлим мудирининг ўринбосари. 1981 йилдан КПСС Марказий Комитети аппаратида ишлаган. 1984 йилдан Эстония Компартияси Тарту шаҳар комитетининг биринчи котиби, 1986 йилдан — Эстония Компартияси Таллинн шаҳар комитетининг биринчи котиби. 1989 йилда Эстония Компартияси Марказий Комитетининг котиби, 1990 йилда — Эстония Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби этиб сайланган.

Партия XXVIII съездида КПСС Марказий Комитетига аъзо қилиб сайланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Ефрем Евсеевич СОКОЛОВ

1926 йилда Белоруссия ССРнинг Могилев вилоятидаги Ревячино қишлоғида туғилган, белорус. 1955 йилдан КПСС аъзоси. Белоруссия қишлоқ хўжалик академиясини, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Олий партия мактабини тамомлаган. Меҳнат фаолиятини ишчи сифатида бошлаган, сўнгра Совет Армиясида хизмат қилган. 1956 йилдан МТС бош агрономи, директори бўлиб ишлаган. 1958 йилдан Қозоғистонда ва Белоруссияда партия ва касаба уюшмалари ишида бўлган. Район партия комитетининг иккинчи, биринчи котиби, қишлоқ хўжалиги ва тайёрлаш ишчилари ҳамда хизматчилари касаба уюшмаси Брест вилоят комитетининг раиси бўлган. 1969 йилдан — Белоруссия Компартияси Марказий Комитети бўлим мудирининг ўринбосари, бўлим мудири. 1977 йилдан — Брест вилоят партия комитетининг биринчи котиби. 1987 йилдан Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби.

1981 йилдан КПСС Марказий Комитети аъзолигига номзод, 1986 йилдан эса КПСС Марказий Комитетининг аъзоси. СССР халқ депутати. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Егор Семенович СТРОЕВ

1937 йилда Орёл вилоятининг Хотинец районидаги Дудкино қишлоғида туғилган, рус. 1958 йилдан КПСС аъзоси. И. В. Мичурин номли мева-сабзавот институтини ҳамда КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Олий партия мактабини тамомлаган, агроном-олим.

Меҳнат йўлини 1955 йилда Орёл вилоятининг Хотинец районидаги «Прогресс» колхозида бошлаган. 1963 йилдан колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармаси партия комитети котибининг ўринбосари, партком, бўлим мудири, район партия комитетининг котиби. 1970 йилдан — район ижроия комитетининг раиси, Покровск район партия комитетининг биринчи котиби, 1973 йилдан КПСС Орёл вилоят комитетининг котиби. 1984 — 1985 йилларда КПСС Марказий Комитетининг инспектори бўлиб ишлаган. 1985 йилдан КПСС Орёл вилоят комитетининг биринчи котиби. 1989 йилдан КПСС Марказий Комитетининг котиби.

1986 йилдан КПСС Марказий Комитетининг аъзоси. СССР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Иван Тимофеевич ФРОЛОВ

1929 йилда Липецк областидаги Доброе районининг Доброе қишлоғида туғилган, рус. 1960 йилдан КПСС аъзоси. Фалсафа фанлари доктори, профессор, СССР Фанлар академиясининг академиги. М. В. Ломоносов номидаги Москва давлат университетини тамомлаган.

Меҳнат фаолиятини Улуғ Ватан уруши йилларида бошлади. 1952 йилдан нашриётнинг кичик муҳаррири. 1956 йилдан «Вопроси философии» журнали редакциясининг маслаҳатчиси, бўлим мудирининг ўринбосари, масъул котиби. 1962 йилдан «Проблеми мира и социализма» журналининг маслаҳатчи редактори, редакция масъул котибининг ўринбосари. 1965 йилдан КПСС Марказий Комитети котибининг ёрдамчиси. 1968 йилдан «Вопроси философии» журналининг бош муҳаррири, 1977 йилдан эса «Проблеми мира и социализма» журналининг масъул котиби, таҳрир ҳайъатининг аъзоси. 1979 йилдан СССР Фанлар академияси институтларида илмий иш олиб боради. 1986 йилдан «Коммунист» журналининг бош муҳаррири. 1987 йилдан КПСС Марказий Комитети Бош котибининг ёрдамчиси. 1989 йилдан «Правда» газетасининг бош муҳаррири. 1989—1990 йилларда — КПСС Марказий Комитетининг котиби.

1986 йилдан КПСС Марказий Комитетининг аъзоси. СССР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Олег Семенович ШЕНИН

1937 йилда Волгоград вилоятининг Владимирская пристанида туғилган, рус. 1962 йилдан КПСС аъзоси. Красноярск кон техникумини, Томск инженерлик-қурилиш институтини ва КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар академиясини тамомлаган. Қурувчи-инженер.

1955 йилда Красноярск ўлкаси қурилишларида ишлай бошлайди. Бу ерда ишбошидан қурилиш тресті бошқарувчисигача бўлган йўлни босиб ўтади. 1974 йилдан партиявий ишда: КПСС Ачинск шаҳар комитетининг биринчи котиби, Хакасия вилоят комитетининг иккинчи котиби, Красноярск ўлка комитетининг котиби, Хакасия вилоят комитетининг биринчи котиби. 1987 йилдан КПСС Красноярск ўлка комитетининг биринчи котиби, 1990 йилдан—халқ депутатлари Красноярск ўлка Советининг раиси.

Партия XXVIII съездида КПСС Марказий Комитети аъзоси қилиб сайланган, Марказий Комитетнинг 1990 йил июль Пленумида КПСС Марказий Комитетининг котиби этиб сайланди. СССР халқ депутати. Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси

Геннадий Иванович ЯНАЕВ

1937 йилда Горький вилоятининг Перевоз районидаги Перевоз қишлоғида туғилган, рус. 1962 йилдан КПСС аъзоси. Горький қишлоқ хўжалик институтини ва Бутуниттифоқ сиртқи ҳуқуқ институтини тамомлаган, тарих фанлари номзоди.

Меҳнат фаолиятини 1959 йилда Горький вилоятидаги тракторлар ремонти станциясининг механизациялашган отряди бошлиғи сифатида бошлайди. 1963 йилдан комсомол ишида: ВЛКСМ Горький қишлоқ вилоят комитетининг иккинчи котиби, Горький вилоят комсомол комитетининг иккинчи, биринчи котиби. 1968 йилдан СССР ёшлар ташкилоти комитетининг раиси, сўнгра Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа совет жамиятлари уюшмаси президиуми раисининг ўринбосари. 1986 йилдан касаба уюшмалари ишида: ВЦСПС котиби, раис ўринбосари, 1990 йилдан ВЦСПС раиси.

Партия XXVIII съездида КПСС Марказий Комитетининг аъзоси этиб сайланган, Марказий Комитетнинг 1990 йил июль Пленумида КПСС Марказий Комитетининг котиби қилиб сайланган. СССР халқ депутати Давлат мукофотлари билан тақдирланган.

ИНСОНПАРВАР, ДЕМОКРАТИК СОЦИАЛИЗМ САРИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

зумига ёки казармачилик тартибларига қайтармоқчи бўлган, тартибсизлик ва фуқаролар мухолифлигига, миллатлар ва халқларни пароканда қилишга судрамоқчи бўлган кучларга қарши ҳаракат қилади.

Съезд социалистик йўл доирасида ижтимоий системани янгилашга қаратилган изчил сиёсатни гуллаб-яшнайдиган ва эркин жамиятга олиб борадиган ҳаракат замонавий стратегиясининг ва инқироздан чиқиш тактикасининг негизи, деб ҳисоблайди.

БИЗ ҚАНДАЙ ЖАМИЯТГА ИНТИЛЯПМИЗ

Қайта қуриш сиёсатининг моҳияти ҳукмронлик-бюрократик тузумидан инсонпарвар, демократик социализм жамиятига ўтишдан иборат. Бу — муносиб турмушга, мамлакат моддий ва маънавий имкониятларини рўёбга чиқаришга олиб борадиган гарчи қийин бўлса ҳам, аммо бирдан-бир тўғри йўлдир.

КПСС социализмга ёт бўлган ҳамма нарса билан алоқани узиш билан бирга Октябрнинг олий мақсадларини инкор қилишни, совет халқининг инқилобий ғалабаларига менсимай қарашни рад этади. Мамлакатимизнинг ўтмишида, бир томондан, сталинизм ва турғунлик юзага келтирган ҳодисаларни, иккинчи томондан, СССР халқларининг ҳақиқий ютуқларини бир-биридан аниқ фарқлаш керак. Партия ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлилар барча авлодларининг бунёдкорлик меҳнати ва фидокорлигига, уларнинг Ватан манфаатлари йўлидаги жонбозлигига муносиб баҳо беради. Биз жуда аёвсиз синовлар йилларида халқ берган қурбонлар хотирасини муқаддас билиб ардоқлаймиз.

КПСС социализм назарияси ва амалиётига ижодий ёндашув тарафдоридир, уларни XX асрнинг тарихий тажрибасини, Маркс, Энгельс, Лениннинг ақидапарастларча талқинлардан холи меросини амалий идрок этиш йўлида ривожлантириш тарафдоридир. Биз инсоният ақл-заковатининг энг яхши ютуқларидан, самарали хўжалик юритишнинг дунёда орттирилган тажрибасидан, ижтимоий муаммоларни ҳал этиш, демократия тартиб-қоидаларини ривожлантириш тажрибасидан фойдаланиш зарур, деб ҳисоблаймиз.

КПСС социалистик йўл ва коммунистик истиқбол партиясидир. Биз бу истиқболни маърифат тараққиётининг табиий тарихий йўналиши деб биламиз. Партиянинг ижтимоий мақсади башарий маданиятнинг инсонпарварлик негизларини, яхшироқ турмушга ва ижтимоий адолатга азалий интилишни ўз ичига олади.

Бизнинг тушунчамиздаги инсонпарвар демократик социализм шундай бир жамиятдирки, унда:

— инсон ижтимоий тараққиётнинг мақсадидир; унинг учун замонавий маърифатга муносиб турмуш ва меҳнат шароитлари яратилади; инсоннинг сиёсий ҳокимиятдан, ўзи яратган моддий ва маънавий бойликлардан бегоналашувига барҳам берилади, унинг ижтимоий жараёнларга фаол қўшилиши таъминланади;

— мулкчилик ва хўжалик юритишнинг хилма-хил шакллари асосида меҳнаткашлар ишлаб чиқаришнинг хўжайинларига айланиши, серунум меҳнатга астойдил интилиши, ишлаб чиқарувчи кучларнинг ривожланиши, табиатдан оқилона фойдаланилиши учун энг яхши шароит таъминланади; ижтимоий адолатга ва меҳнаткашларнинг ижтимоий ҳимояланишига кафолат берилади;

— халқнинг мустақил хоҳиш-иродаси ҳокимиятнинг бирдан-бир манбаидир; жамият назорати остидаги давлат ижтимоий мавқеидан, жинси ва ёшидан, миллати ва динидан қатъи назар инсоннинг ҳуқуқлари ва эркинликлари, шон-шарафи ва қадр-қиммати ҳимоя қилинишига кафолат беради; қонун доирасида ишловчи барча ижтимоий-сиёсий кучларнинг эркин мусобақалашуви амалга оширилади.

Бу — шундай бир жамиятдирки, у халқлар ўртасида тинч ва тенг ҳуқуқли ҳамкорлик, ҳар бир халқнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқларини ҳурмат қилиш учун изчиллик билан курашади.

II. КПССнинг ҳаракат дастури

КПССнинг дастурий мақсадларини рўёбга чиқариш инқирозга қарши шошилинч чора-тадбирларни ҳам, шунингдек жамиятни ҳар томонлама ўзгартиришга оид узоқ муддатли сиёсатни ҳам амалга оширишни тақозо этади. КПСС бу мақсадларга сиёсий усуллар билан, коммунистларнинг, шу жумладан Советларда, бошқа давлат органларида ва жамоат ташкилотларида ишлаб турган коммунистларнинг онгли, баҳамжиҳат иноқ ҳаракатлари билан, қонун қабул қилиш ташаббуси конституцион ҳуқуқидан фойдаланиб, омманинг ишончини қозониш йўли билан интилади.

ИНҚИРОЗДАН ЧИҚИШНИНГ ШОШИЛИНЧ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ

Партия қуйидагиларни **ҳеч кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар,** деб ҳисоблайди:

Биринчиси. Шу йил мустақил давлатлар сифатида жумҳуриятларнинг иттифоқи тўғрисида қатъий ихтиёрийликка, ўзаро манфаатга, миллий ўз тақдирини ўзи белгилаш эркинлигига асосланган янги шартнома тузиш, унда жумҳуриятларнинг ўзига хос хусусиятлари ва эҳтиёжларини ҳам, шунингдек умуман Иттифоқнинг манфаатларини ҳам ҳисобга олиш.

Иккинчиси. Ижтимоий-иқтисодий соҳада 1,5-2 йил мобайнида:

— иқтисодиётни истеъмол сектори томонга тезроқ буриб юбориш, омилкорлик ташаббусини, чет эллардан мол харид қилишни ҳар томонлама ривожлантириш йўли билан истеъмол, аввало озиқ-овқат бозорини тартибга солиш; эркин нарх белгиланишига ўтиш чоғида энг зарур бир қанча молларнинг қатъий нархларини сақлаб туриш;

— молия, кредит ислоҳотини ўтказиш, аҳоли орасида акциялар тарқатиш, моддий бойликларнинг ортиқчасини, уй-жойни сотиш, аҳоли омонатлари юзасидан бериладиган муздларни кўпайтириш, келгусида сотиладиган моллар учун заёмлар тарқатиш, давлат бюджетининг камомадини имкони борича озайтириш;

— мудофаа чиқимларини, самарасиз капитал маблағ сарфланишини, бошқарув аппаратини сақлаш харажатларини оқилона қисқартириш, ташқи иқтисодий алоқаларни тартибга солиш ҳисобига энг зарур ижтимоий-иқтисодий вазифаларни бажаришга қўшимча пул ажратиш;

Иттифоқ, жумҳурият ва маҳаллий бюджетлар, корхоналар, кооперативларнинг маблағлари, аҳолининг жамғармалари ҳисобига, енгил шартлар билан қарз бериш ҳисобига уй-жой қурилишини анча кўпайтириш;

— халқнинг сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлашга оид самарали чора-тадбирларни ишлаб чиқиш, соғлиқни сақлашга қўшимча маблағ ажратиш, корхона ва хўжалик бирлашмаларининг, жумҳурият ва маҳаллий Советларининг маблағидан шу мақсадлар учун фойдаланиш;

— экологик ва табиий офатга учраган районларга фавқулодда ёрдам бериш, табиатни муҳофаза қилиш фаолиятини рағбатлантиришнинг самарали воситаларини вужудга келтириш;

— аҳолининг мажбуран кўчиб юриши олдини олиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш, қочоқлар учун ижтимоий мақом қабул этиш, уларга зарур ёрдам бериш.

Учинчиси. Интизом ва ҳуқуқ-тартиботни қатъиян мустаҳкамлаш, жиноятчиликка қарши курашни ва қонун бузишларнинг олдини олишни кучайтириш. Пинҳона иқтисодиётга қарши курашмоқ учун мавжуд барча — иқтисодий, сиёсий ва ҳуқуқий воситалардан фойдаланиш. Инқироздан чиқишга оид шошилинч тадбирларни амалга ошириш учун ҳуқуқий пойдеворни таъминлайдиган қонунларни зудлик билан қабул қилиш ва уларни амалга ошириш омилларини ишлаб чиқиш.

ИНСОННИНГ ЭРКИНЛИГИ ВА ФАРОВОНЛИГИ УЧУН

Партия совет кишисининг муносиб турмуш шароитларини таъминлашни ўз сиёсатининг марказий стратегик вазифаси, деб ҳисоблайди.

Инсоний ҳуқуқлар ва эркинликлар. Партия:

— инсоннинг халқаро тан олинган нормалар даражасидаги ҳуқуқлари рўёбга чиқарилиши;

— миллий-этник, сиёсий, диний белгиларга, жинси ва ёшига қараб ҳар қандай камситиш истисно қилиниши;

—фуқаронинг шахси ва қадр-қиммати, унинг уй-жойи ва мол-мулки дахлсизлиги, касб танлаш, яшаш жойини танлаш, мамлакатдан чиқиш ва унга кириш эркинлиги, ёзишма ва телефон сўзлашуви махфийлиги, сўз, матбуот ва ахборот эркинлиги қонун йўли билан пухта ҳимоя қилиниши;

— инсоннинг ўз дунёқарашини, маънавий манфаатларини ўзи эркин белгилаши, виждон эркинлиги;

— фуқаролик ҳуқуқларини ҳимоя қилишда суд ва жамоат ташкилотларининг мавқеи оширилиши тарафдоридир.

Меҳнат ва фаровонлик. Ҳалол меҳнат — жамият ва ҳар бир инсон фаровонлигининг асосидир. Партия:

— меҳнат қилиш, унинг пировард натижаларига қараб ва ҳеч қандай чекламай адолатли ҳақ тўлаш таъминланиши; текисчиликни, боқимандаликни бартараф этиш, ғайриқонуний даромадлар ва имтиёзлар бутунлай тугатилиши;

— касби-кор ўргатишнинг мослашувчан, замонавий тартиби вужудга келтирилиши;

— иш жойида соғлом ва хавфсиз шароит яратилиши, меҳнат унумдорлиги ўсишига қараб отпускалар кўпайтирилиши тарафдоридир.

Ижтимоий кафолатлар. Партия:

— кам даромадли ва кўп болали оилаларни ижтимоий ҳимоя қилиш ва моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлашнинг яхлит давлат, жамоат тартибини вужудга келтиришни, уларнинг иш ҳақи, пенсия ва нафақалар ҳисобига оладиган даромадлари даражаси тирикчилик учун белгилаб қўйилган энг оз миқдордан кам бўлмаслигига эришишни;

—ҳар бир кишига ижтимоий жиҳатдан кафолатланган даражада уй-жой берилишини, бепул илм олишни, медицина хизматидан, бошқа ижтимоий неъматлардан баҳраманд бўлишни таъминлашни, айни вақтда пулли хизматларни ривожлантиришни, уй-жой сотишни йўлга қўйишни;

— йирик соғломлаштириш ва профилактика режаларини амалга ошириш, соғлиқни сақлаш ва дори-дармон билан таъминлашнинг моддий-техникавий негизини тубдан яхшилаш асосида аҳолининг медицина ёрдамидан фойдаланиши ва бу ёрдамнинг юқори сифатли бўлишини таъминлашни;

— хотин-қизларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш юзасидан катта-катта тадбирларни ўтказишни, уларга қисқартирилган иш кунида, ўзига қулай график билан ишлаш ҳуқуқини бериш, туғишдан олдинги отпуска ва бола тарбиялаш отпускаси, кўп болали ва ёлғиз оналарга қўшимча отпуска муддатини кўпайтиришни;

— болалар муассасаларини сақлаш ва ривожлантиришга ажратиладиган маблағларни кўпайтиришни; болаларга аталган моллар, экологик жиҳатдан соф озиқ-овқат маҳсулотлари тақчиллигини тугатишни; болаларга медицина хизматини яхшилаш, болаларнинг касалга чалиниши ва нобуд бўлишини камайтириш юзасидан ҳеч кечиктирмай чора-тадбирлар кўришни; кўп болали оилаларга давлат ёрдамини кенгайтиришни;

— ёшларнинг илк ижтимоий имкониятлари тенглигини, уларнинг касб-кори, сиёсий ва маданий ўсиши дадил истиқболларини таъминлашни, ёш оилаларга ёрдам бериш чора-тадбирлари ишлаб чиқишни;

— ногиронларнинг, ветеранларнинг, байналмилал жангчиларнинг, ҳалок бўлган ҳарбий хизматчилар оилаларининг, Чернобиль атом электр станциясидаги авариядан ҳамда бошқа фалокатлар ва табиий офатлардан азият чеккан барча кишиларнинг аҳволини яхшилашни, уларга ижтимоий ва медицина хизмати даражасини оширишни; уларни уй-жой, моллар ва хизматлар билан таъминлашнинг махсус режаларини амалга оширишни таклиф қилади.

Таълим, фан ва маданият. КПСС таълим, фан ва маданиятни ривожлантиришни ўз сиёсатининг энг асосий йўналиши деб ҳисоблайди. Партия ижод эркинлигини муҳофаза қилиб, олий инсонпарварлик қадриятларини қаттиқ туриб ҳимоя қилади. У маънавий соҳадаги маъмуриятчиликка, маданиятни, санъатни, таълимни ёппасига соф тижорат негизига ўтказишга қаршидир. Партия:

— таълим, фан, маданиятнинг моддий-техникавий негизини ҳар томонлама мустаҳкамлашга, бюджетдан бериладиган маблағни кўпайтиришга, аҳолининг маънавий камол топиши манфаатларини кўзлаб, турли ижтимоий ташаббуслар ва хайр-эҳсон қилишларни, чет эллар билан кенг ва эркин маданий-илмий ҳамкорликни рағбатлантиришга, жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришга;

— халқ таълимини ривожлантиришнинг, илмий муассасалар мустақиллигини кенгайтиришнинг давлат дастури ишлаб чиқилиб, қабул этилишига; бу соҳада машғул бўлган ходимларнинг моддий аҳволини яхшилашга, уларнинг ижтимоий мақоми ва ижтимоий ҳимояланишини оширишга;

— бир қанча соҳаларда Ватанимиз фанининг жаҳон даражасидан орқада қолишини бартараф этишга, фундаментал тадқиқотларга давлат маблағини кўпайтиришга; фан ва техникани ривожлантириш давлат дастурларини кенгайтиришга, илмий ютуқларни ишлаб чиқаришда ва ижтимоий турмушда ўзлаштиришга интилаверади. Партия илмий фаолиятининг замонавий тузилишларини ва уни ташкил этиш шаклларини ривожлантиришни рағбатлантиради, фандаги бюрократизм ва қариндош-уруғчиликни тугатишга интилаверади; фаннинг тажриба имкониятларини мустаҳкамлашга, кутубхоналар, ҳужжатхоналарни, ахборот техникасини ривожлантиришга кўмаклашаверади;

— аҳолининг барча табақалари маданий бойликлардан баҳраманд бўлишини таъминлашга, санъаткорнинг истеъдодини миллат бойлиги деб билиб, унга меҳрибонлик билан ёндашишга, СССР халқларининг маданий меросини ардоқлаб асрашга, ялпи эстетик маорифга, қишлоқнинг маданий қолоқлигини тугатишга;

— таълим, фан, маданият ва спорт соҳасидаги фаолиятни тартибга соладиган қонун ҳужжатларини ишлаб чиқиш ва қабул этишга ҳаракат қилаверади.

САМАРАЛИ ИҚТИСОДИЁТ УЧУН

Ижтимоий тараққиётнинг ишончли заминини яратиш иқтисодий муносабатларни демократиялашни, одамларнинг ташаббуси ва амалий фаолиятига чинакам эркинлик беришни, юксак унум билан меҳнат қилиш омилларини ишга солишни талаб қилади. КПСС тақдим қилаётган иқтисодий тартибни қайта қуриш дастурининг моҳияти айни ана шунда.

Хўжайин бўлайлик, меҳнатсеварликни қайта тиклайлик. Партия мулкнинг хилма-хил ва тенг ҳуқуқли шаклларини вужудга келтириш ва ривожлантириш, уларнинг **ўзаро алоқалари** ва эркин беллашуви учун шароит яратиш зарур деб ҳисоблайди:

— Давлат мулки (умумиттифоқ, жумҳурият, коммунал мулк) расмий бюрократик мулкдан меҳнаткашларнинг ўзлари амалдаги қонунлар асосида бошқарадиган ижтимоий мулкка айлантирилади; меҳнаткашлар жамоаларига давлат корхоналари ва мулкини ижарага олиш, саноат, савдо, хизмат кўрсатиш соҳаси объектларини сотиб олиш ҳуқуқи берилади; корхоналарни ташкил этишнинг акционерлик шаклидан фойдаланилади;

— кооператив мулкининг, жамоат ташкилотлари мулкининг хилма-хил турлари, шунингдек мулкнинг аралаш шакллари ривожлантирилади;

— мулк шакллари таркибида халқ ҳаётини яхшилаш йўлида хизмат қила оладиган ва меҳнат билан топилган хусусий мулк ҳам ўз ўрнини эгаллаши керак.

КПСС ёппасига мулкларнинг давлатдан ажратилишига, мулкнинг бирор шаклининг мажбуран қабул қилдирилишига қаршидир.

Бошқариладиган бозор сари. Халқ хўжалигини бошқаришнинг умрини яшаб бўлган бошқариш маъмурий буйруқбозлик тартибининг муқобили бозор иқтисодиётидир. КПСС бозорга босқичма-босқич ўтиш тарафдори бўлиб:

— бозор иқтисодиётига ўтишни таъминлайдиган қонуний ва ҳуқуқий нормалар ва воситалар ишлаб чиқишни тезлаштириш;

— мулк шаклларидан қатъий назар корхоналарга, барча товар ишлаб чиқарувчиларга мустақиллик, омилкорликда эркинлик бериш,улар ўртасида соғлом ва ҳалол рақобатни ривожлантиришга ёрдам бериш; давлат бошқаруви вазифаларини бевосита хўжалик фаолиятидан ажратиш;

— ишлаб чиқаришни, банк ва суғурта ишини, савдони, илмий ишланмаларни монополиядан холи қилиш; кичик ва ўртача корхоналар шохобчалари ривожланишини қўллаб-қувватлаш;

— бозор муносабатларининг давлат томонидан бошқарилишини фуқароларнинг ижтимоий ҳуқуқларини ҳимоя қилишга, халқ хўжалиги структурасини кенг кўламда ўзгартиришга, фан-техника ва экология дастурларини амалга оширишга, жаҳон хўжалик алоқалари системасида мамлакат манфаатларининг таъминланишига қаратиш; магистрал транспорт, алоқа, энергетика соҳасида ҳамда мудофаа комплекси корхоналарида хўжалик ҳисоби қоидалари ва меҳнат жамоаларининг ўзини ўзи бошқариши қоидалари асосида ягона бозор доирасида давлат бошқарувини сақлаб қолиш;

— планлаштириш соҳасида иқтисодий ривожланишнинг стратегик истиқболларини ва давлат мақсадли дастурларини, иқтисодиётни, давлат буюртмалари, нарх, амортизация, божхона сиёсати орқали, солиқлар, қарзлар учун мужд ва шу сингарилар орқали билвосита ишлаб чиқишга ўтиш:

— сўмнинг айирбошланадиган пулга ўтишини, иқтисодиётнинг жаҳон бозорига монанд бўлишини таъминлаш, корхоналарнинг ташқи иқтисодий фаолияти учун қулай шароитлар яратиш; илғор технологияни жадал жорий этиш ва бозорни молларга сероб қилиш мақсадида чет эл капиталини жалб қилиш зарур деб ҳисоблайди.

Бозор ва ҳимоя воситалари. КПСС бозорга ўтиш шунчаки мақсад эмас, балки ижтимоий муаммоларни ҳал этиш воситаси эканлигини назарда тутиб ва бу ўтиш салбий оқибатларга олиб келиши мумкинлигини ҳисобга олиб:

— молларнинг ва хизмат кўрсатишнинг чакана нархлари қайта кўриб чиқилиши муносабати билан аҳоли кўрадиган зарар ўрнини қоплаш; истеъмол нархлари ўсишига қараб аҳоли пул даромадлари индексациясининг ўзгарувчан тартибини жорий этиш;

— иш билан бандлик даражасини, иш билан таъминлаш ва касбга қайта тайёрлашнинг таъсирчан механизмини яратиш; вақтинча ишсизлик, қайта тайёрлаш ва касбни ўзгартириш даврида нафақалар тўлашни жорий этиш;

— бозор муносабатларини тартибга солувчи қонунларга риоя қилиниши устидан жамоатчилик ва давлат назоратини таъминлашни таклиф қилади.

Деҳқончиликка оид сиёсат. Бу сиёсатда партия қуйидаги қоидаларга амал қилади:

— ерга халқ депутатлари Советларининг эгалик қилиш ҳуқуқи, давлат, жамоа хўжаликлари ва якка хўжаликларнинг ерга эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш ҳуқуқи ҳимоя қилинади;

— шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги иқтисодий муносабатларда тенглик таъминланади;

— ерда хўжалик юритишга оид барча масалаларда бирор буйруқбозлик ва маъмуриятчиликка йўл қўйилмайди, деҳқон ўз ҳолига қўйиб берилади, ижтимоий — колхоз ва совхоз хўжалигини ҳам, янгитдан қарор топаётган шахсий, оила, ижара хўжаликларини ҳам ривожлантириш учун бир хил имкониятлар таъминланади;

— хўжалик юритишнинг барча шакллари талаб-эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда деҳқончилик саноат комплексининг моддий-техника замини устун даражада ривожланиши таъминланади;

— қишлоқлардаги ҳар бир аҳолига ёки қишлоққа бориб яшаш ва ишлаш истагини билдирган ҳар бир кишига ўз уйи ва томорқаси бўлишига имкон яратилади; қишлоқнинг ижтимоий ободончилиги яхшиланади, деҳқон меҳнати ижтимоий жиҳатдан жозибали ва иқтисодий жиҳатдан самарали меҳнатга айлантирилади.

ЧИНАКАМ ХАЛҚ ҲОКИМИЯТИ САРИ

Инсоний жамият ва ҳуқуқий давлат. Партия:

— инсон давлатни деб, давлат эса инсонни деб яшайдиган инсоний жамият тузилиши учун изчил курашади; барча ижтимоий гуруҳ ва жамоалар ўз манфаатларини ифодалаши ва ҳимоя қилиши учун қонун кафолат ва амалий имконият беради;

— қандайдир синф, партия, гуруҳ, бошқариш бюрократиясининг диктатураси истисно қилинадиган ҳуқуқий давлатни мустаҳкамлаш учун курашади, барча фуқароларнинг давлат ва жамоат ишларида иштирок этишлари, ҳар қандай лавозимларни эгаллашларига имкон яратилади; давлат билан фуқаролар демократик йўл билан қабул қилинган қонуннинг сўзсиз устунлиги ва барчанинг қонун олдидаги тенглиги шароитида ўзаро масъулият билан боғлангандирлар;

— Конституция доирасида ижтимоий-сиёсий ташкилотлар эркин мусобақаси тарафдоридир;

— умумий, тўғридан-тўғри, тенг сайлов ҳуқуқлари қоидалари амалга оширилишининг тарафдоридир.

Биз демократияни фақат ҳуқуқ ва эркинлик деб эмас, шу билан бирга улар билан узвий боғланган фуқаролар масъулияти, қонунларга қатъий амал қилиш ва ўзини ўзи назорат қилиш деб тушунамиз.

Ҳокимиятнинг қонун чиқариш, ижроия ва суд ҳокимиятларига **бўлиниши** чексиз ваколатларни қўлга киритишдан, ҳокимиятни суиистеъмол қилишлардан сақлайди, ҳуқуқлар ва масъулият соҳаларини аниқ белгилаб олиш имконини беради. Партия:

— қонун чиқариш жараёнининг демократик ва очиқ бўлишининг; барча даражалардаги Советлар нормалар яратиш ва назорат қилиш вазифалари тўла амалга оширилишининг, уларнинг ишончли молия ва моддий замини шакллантирилишининг;

— Ижроия, фармойиш бериш органларининг фаолияти тўғрисида Советлар олдида ҳар йили ҳисобот бериб турилишининг; ижроия ҳокимияти фаолияти қонун доирасида жамоат назорати остида бўлишининг;

— суд ва прокуратура мустақил бўлиб, жамиятда уларнинг мақоми оширилишининг, судлов қонуни такомиллаштирилишининг, айбсизлик презумпциясига, одил судлов нормаларига ва ҳимоя қилиш ҳуқуқига қатъий риоя қилинишининг, ахлоқ тузатиш-меҳнат системаси таъсирчанлигининг; совет фуқаролигидан асоссиз тарзда маҳрум этиш актлари бекор қилинишининг;

— конкурс асосида шаклланадиган пухта, замонавий давлат аппарати тузилиб, у қонун доирасида ваколатли органлар ва жамоатчилик назорати остида бўлишининг тарафдоридир.

МАМЛАКАТ ХАВФСИЗЛИГИ

Қуролли низолар хавфи ҳозирча бор экан, мамлакатга ишончли мудофаа керак. Партия:

— янги мудофаа доктринасига ва оқилона етарлилик қоидасига, ҳарбий қурилишда сифат кўрсаткичларининг устун бўлишига асосланган ҳарбий ислоҳот ўтказиш;

— мамлакат мудофааси ва хавфсизлиги, қуролли кучлар қурилиши, тайёргарлиги ва улардан фойдаланишга оид жиддий масалалар фақат ССР Иттифоқи ихтиёрида бўлишини сақлаб қолиниши;

— ҳарбий хизматчилар ва улар оилалари ижтимоий ҳимояси (ҳарбий хизматчилар ҳаёти ва соғлиғини суғурта қилиш шулар жумласига киради)ни мустаҳкамлаш ва турмуш шароитларини яхшилаш;

— Армиядан қонунларга тўла мувофиқ равишда қатъий ўз вазифалари доирасида фойдаланиш; мудофаа соҳасига амалий сиёсий раҳбарлик қилиш ва ҳарбий идора фаолиятининг энг кўп даражада очиқ бўлгани ҳолда давлатлар ўртасидаги ишончнинг эришилган даражасини ҳисобга олиб, бу идора олий ҳокимият органлари назорати остида бўлиши;

— Қуролли Кучлардаги партия ташкилотлари ва коммунистлар орқали шахсий составга КПСС ғоявий таъсирини мустаҳкамлаш;

— ҳарбий корхоналарни халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган корхоналарга айлантириш давлат дастурини амалга ошириш ҳамда бўшаб қолган қувватлардан ходимларнинг ижтимоий ҳимоясини таъминлаган ҳолда фуқаролар учун керакли маҳсулотлар ишлаб чиқаришда фойдаланиш зарур, деб ҳисоблайди.

Ички ишлар ва Давлат хавфсизлиги органлари ҳозирги шароитда конституцион тузумни ҳимоя қилиш, жамоат тартибини сақлашнинг ҳаётий зарур мауассасаси бўлиб қолгани ҳолда қатъий қонун доирасида ва ҳокимият ваколатли органларининг назорати остида иш олиб боришлари керак. Ҳуқуқни ҳимоя қилиш органлари ходимларининг касб тайёргарлиги, моддий таъминоти даражасини ошириш лозим.

МУСТАҚИЛ ЖУМҲУРИЯТЛАРНИНГ ЯНГИЛАНГАН ИТТИФОҚИ САРИ

Халқларнинг ихтиёрий иттифоқи учун. КПСС марказдан қочишга тамойилининг кучайишини ССР Иттифоқидаги халқлар ва миллий-давлат тузилмалари ўртасидаги ўзаро муносабатларни демократиялаш, барча регионлар иқтисодиётини ва ягона умумиттифоқ бозорини муваффақиятли ривожлантириш асосидагина тўхтатиш мумкин, деб ҳисоблайди. Партия миллатларнинг то ажралиб чиқишгача бўлган ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини тан олади, лекин СССРдан чиқиш ҳуқуқини бундай чиқишнинг мақсадга мувофиқлигидан фарқ қилади. Партия халқларнинг ўз манфаатларидан ҳамда жаҳондаги жараёнларнинг бирлик сари тамойилидан келиб чиқиб, ривожланиб борувчи кўп миллатли давлат сифатида янгиланган Иттифоқ яхлитлигини сақлаб қолиш муҳим деб ҳисоблайди. КПСС мамлакат барча миллат ва элатларининг дўстлиги ва байналмилал бирлиги тарафдоридир.

Партия иттифоқдош жумҳуриятлар мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлини ўтказаверади. У жумҳуриятларнинг ўзаро ва умуман Иттифоқ билан алоқаларининг сиёсий ва ҳуқуқий жиҳатдан серқирра бўлишини, уларнинг хўжалик соҳасидаги ўзаро муносабатлари корхоналарнинг иқтисодий мустақиллиги асосида хилма-хил бўлишини таклиф қилади.

КПСС автоном жумҳуриятлар, автоном вилоятларнинг ва округларнинг конституцион мақомини ошириш, уларнинг ҳуқуқларини кенгайтириш тарафдоридир.

Партия барча миллат ва элатларнинг ривожланиши учун қулай шароитларни таъминлаш зарур деб ҳисоблайди:

— маъмурий-территориал мақомга эга бўлмаган маданий-миллий жамоаларнинг ҳуқуқий кафолатлари, уларнинг ССР Иттифоқи ва жумҳуриятлар давлат ҳокимияти органларига қонун лойиҳаларини тақдим қилиш, уларда ваколат нормасига эга бўлиш ҳуқуқи мустаҳкамланади;

— кам сонли халқлар яшаш муҳитини сақлашга, нормал ривожланишни таъминлайдиган шароитларни яхшилашга ёрдам берадиган шошилинч иқтисодий, ҳуқуқий, экологик тусдаги тадбирлар кўрилади;

— ўтмишда яшаб турган жойидан кўчирилган кишиларни тарихий Ватанига ва анъанавий яшаш жойига кўчиб келиш ҳуқуқи, шунингдек фуқароларнинг чет элдан ўз тарихий Ватанларига қайтиб келиш ҳуқуқи тасдиқланади.

Инсон ҳуқуқлари ва миллатларнинг ҳуқуқлари. КПСС:

— ҳар бир кишининг ҳуқуқлари устунлигини ва улар оғишмай, сўзсиз таъминланишини тан олган ҳолда, миллатлар ҳуқуқларини кенгайтириш тарафдоридир;

— фуқароларнинг миллий мансублигига кўра ҳуқуқий тенгсизлигига йўл қўядиган бирор ҳуқуқий норма ёки қонун бўлишига қарши чиқиб, шахсан ўз миллатини ўзи бемалол, эркин белгилаши тарафдоридир;

— жумҳуриятларнинг ҳуқуқий нормалари ва қонунларини қабул қилган вақтда аҳолининг барча этник-миллий гуруҳлари, маданий анъаналари ва манфаатлари ҳурмат қилинишининг тарафдоридир.

ИНСОНИЯТНИНГ ТИНЧ РИВОЖЛАНИШИ САРИ

Партия СССРнинг ташқи сиёсий стратегияси тинчлик, ҳамкорлик, ҳамжиҳатлик, тараққиёт ва инсонпарварлик ғояларига асосланиши керак; ички қайта қуришимиз жараёнларига, халқаро барқарорликни таъминлашга ҳар томонлама кўмаклашиш лозим, деб ҳисоблайди.

Ташқи сиёсат йўналишлари. Партия ялпи хавфсизликни мустаҳкамлаш мақсадида:

— халқаро муносабатларда муваффақиятли бошланган демилитарлашни ғайрат билан давом эттириш; қуроляроғларни ва қуролли кучларни оқилона мудофаа етарлилиги даражасигача қисқартириш; жаҳон практикасидан куч ишлатиш ва дағдағани тамомила бартараф этиш; ҳарбий қарама-қарши туришни янада камайтириш, сўнгра эса тамомила бартараф этиш;

— низолар ва халқаро беқарорликнинг олдини олиш учун барча томонлар манфаатларининг тенглиги асосида жаҳоншумул ва регионал хавфсизлик тузилмаларини яратиш;

— давлатлар ўртасидаги муносабатларда ижтимоий-сиёсий йўлни танлаш эркинлигига, суверенитет ва мустақилликка, жаҳондаги барча мамлакатлар билан ҳамкорлик ва шерикликни ривожлантиришга кафолат берадиган гарантиялайдиган ҳуқуқий негиз яратиш;

— Совет-Америка муносабатларини янада нормаллаштириш ва бу муносабатларни амалий шериклик йўлига ўтказиш; Умумевропа жараёнида ташаббускорлик билан қатнашиш ва Европанинг тарихан ажралганлигини бартараф этиш; Шарқий Европа мамлакатлари билан сиёсий ва иқтисодий ҳамкорликнинг янги шаклларини ривожлантириш; ХХР билан муносабатларда ижобий тамойилларни ҳар томонлама мустаҳкамлаш; Осиё—Тинч океани регионини тинчлик ва ҳамкорлик минтақасига айлантириш мақсадида бу регионда фаол сиёсат ўтказиш; регионал низоларни сиёсий йўл билан ҳал этишда қатнашиш; қўшилмаслик ҳаракати билан ҳамжиҳатлик, ривожланаётган мамлакатлар билан ҳамкорлик тарафдоридир.

Янгича халқаро ҳамкорлик сари. Партия инсоният олдида турган умумий муаммоларни ҳал этишда халқаро ҳамжамият барча аъзоларининг куч-ғайратларини бирлаштиришни ҳаётий зарурат деб ҳисоблайди.

Партия:

— табиат муҳитини соғломлаштириш ва экологик фалокатнинг олдини олиш соҳасида биргаликда фаол ҳаракат қилиш;

— дунёнинг турли қисмларида очарчилик, қашшоқлик, оммавий касалликлар, оғир дардлар, гиёҳвандлик, халқаро терроризм, ривожланишдаги инқирозли номутаносибликларни бартараф этиш соҳасида халқаро ҳамжамият сарфлайдиган куч-ғайратларда мамлакатимизнинг иштирок этиши;

— жаҳон хўжалик алоқаларини жадал кенгайтириш, илмий-техникавий ва иқтисодий айирбошлаш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш, инсонпарварлик алоқаларини ривожлантириш;

— регионал ва жаҳон кўламида инсониятнинг истиқболи учун тарихий масъулиятни ҳис қилаётган барча халқаро ташкилотлар билан ҳамжиҳатлик ва ҳамкорлик қилиш тарафдоридир.

КПСС ишчилар ҳаракатидаги тарихий нифоқни бартараф этиш, коммунистик, социалистик, социал-демократик, миллий-демократик партиялар билан, тинчлик, демократия ва ижтимоий тараққиёт тарафида турган барча ташкилотлар ва ҳаракатлар билан ҳамкорликни ривожлантириш тарафдоридир.

ПАРТИЯНИ ЯНГИЛАШ

Узоқ йиллар давомида маъмурий-буйруқбозлик тартибининг ўзаги бўлиб келган партиянинг ўзи жиддий бузилди. Ортиқча марказлаштириш, танқидий фикрнинг бостирилиши партия ички муносабатларига салбий таъсир кўрсатди. Бир қатор партия раҳбарларининг ғоявий ва ахлоқий бузилиши жуда катта зарар келтирди.

Съезд КПСС ҳукмрон партия сифатида мамлакатда вужудга келган аҳвол учун сиёсий ва маънавий жиҳатдан жавобгар эканлигини қайд қилади. Мамлакатнинг партия-давлат раҳбарияти йўл қўйган хатолар тўғрисида партиянинг ўзи рўй-рост айтди, сталинчиликнинг жиноятларини, инсон ҳуқуқлари қўпол бузилганлигини қоралади. Лекин съезд ўтмиш авлодга ҳам, ҳозирги авлодга ҳам мансуб бўлган софдил коммунистлар шанига асоссиз тўнкалаётган айбларга қатъиян қарши чиқади. Милионларча коммунистлар халққа беғараз хизмат қилдилар, фидокорона меҳнат қилдилар, Ватанимиз озодлиги ва мустақиллиги учун мардонавор жанг қилдилар. КПССда доимо илғор кучлар ҳаракат қилиб келди ва айни шу кучлар жамиятни қайта қуриш ташаббускори бўлдилар ва бу жараёнга бошчилик қилдилар.

КПСС сиёсий ва мафкуравий яккабошчиликдан, давлат ва хўжалик бошқариш органлари ишини қилишдан қатъиян воз кечади. Ўзгаришлар суръати КПССни ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлиларнинг туб манфаатларини ифодаловчи ва ҳимоя қилувчи, инсоний жамият доирасида иш олиб борувчи чинакам сиёсий партияга тезроқ айлантиришни тақозо этмоқда.

ПАРТИЯНИНГ ЖАМИЯТДАГИ РОЛИ

КПСС ўз амалий фаолияти, жамиятни ривожлантириш муаммоларини ҳал этишга амалий ёндашуви билан бошқа ижтимоий-сиёсий кучлар билан эркин мусобақада сиёсий раҳбарлик ҳуқуқини ҳимоя қиладиган сиёсий ташкилотга айланаётир.

Партия қуйидаги вазифаларни бажаради:

Назарий вазифа. Жамият тараққиётининг объектив йўлларини илмий таҳлил қилиш, унинг истиқболига назарий баҳо бериш, турли ижтимоий гуруҳларнинг манфаатларини аниқлаш ва ҳисобга олиш асосида у социалистик янгиланиш стратегияси ва тактикасини, ижтимоий иқтисодий, сиёсий ва бошқа дастурларни ишлаб чиқади.

Мафкуравий вазифа. Партия ўз дунёқарашини ва маънавий қадриятларини ҳимоя қилади, ўз дастурий мақсадлари ва сиёсатини тарғиб қилади, фуқароларни ўз томонига ва ўз сафига жалб қилади.

Сиёсий вазифа. КПСС омма орасида, меҳнат жамоаларида кун сайин иш олиб бориб, ижтимоий ташкилотлар ва ҳаракатлар билан ҳамжиҳатликни йўлга қўяди, ҳамма босқичлардаги ҳокимият органларидаги мандатлар учун сайловларда кураш олиб боради ва ғалаба қозонган тақдирда тегишли ижроия органларини тузиб, парламент фаолиятини олиб боради, ўз сайловолди дастурини бажаради.

Ташкилотчилик вазифаси. КПСС ўз дастурий йўл-йўриқлари ва қарорларининг амалга оширилиши учун ташкилотчилик ишини олиб боради. Ходимлар билан ишлашда партия расмиятчиликдан, номенклатура ёндашувидан воз кечади. Давлат ҳокимияти ва бошқариши органларида кадрларга оид қарорлар қабул қилиш ваколати ана шу органларга тегишли бўлиб, партиянинг ўзида эса бу ваколатлар юқори идоралардан партия ташкилотларига, барча коммунистларга топширилади.

(Давоми тўртинчи бетда).

ИНСОНПАРВАР, ДЕМОКРАТИК СОЦИАЛИЗМ САРИ

(Давоми. Боши биринчи ва учинчи бетларда).

Ҳозирги замон шароитида барча даражалардаги Советларда партия фракциялари ва партияларaро блоклар тузиш зарурати вужудга келдики, коммунистлар уларда иштирок этаётганларида ўз сайловчиларининг иродасига, КПССнинг дастурий мақсадларига амал қилишлари керак.

ПАРТИЯНИ ДЕМОКРАТИЯЛАШ

КПСС партия ички муносабатларини чуқур демократияламай туриб жамиятдаги ўз ролини бажара олмайди.

КПСС маъмурий буйруқбозлик тартиби шароитида вужудга келган тарздаги демократик централизмни, ўта марказлашувни қатъиян рад этади, демократик қоидаларни — сайлаб қўйиш ва алмашиниб туриш, ошкоралик ва ҳисоб бериб туриш, озчиликнинг кўпчиликка бўйсуниши, озчиликнинг ўз қарашларини, шу жумладан партиянинг оммавий ахборот органларида ҳимоя қилиш ҳуқуқи тарафдоридир.

Партияда демократиялаш унинг барча аъзолари ва тузилмалари умумпартиявий ва регионал мунозаралар, референдумлар воситаси билан КПСС сиёсатини шакллантиришда иштирок этишларини; айрим коммунистлар ва гуруҳларнинг платформаларда ўз қарашларини ҳимоя қилиш ҳуқуқларини, партиянинг барча органлари ишида коллективчилик ва ошкораликни, танқид эркинлигини тақозо қилади. Партия ички муносабатларини ва партия фаолиятини чуқур қайта қуриш КПСС сафлари демократик бирлигини таъминлашга, фракцияларга ажралишнинг олдини олишга қаратилгандир.

Ёш кучларни КПСС сафига жалб этиш партиянинг кадрлар таркибини ёшлар ҳисобига тўлдириш КПССни янгилашнинг муҳим омилидир.

Бошланғич ташкилотлар—КПССнинг асосидир. Улар муайян шарт-шароитни ҳисобга олиб, ўз органлари ва аппаратларининг фаолият вазифалари ва шаклларини, тузилиши ва сонини, йиғилишлар, сиёсий тадбирлар ўтказиш даврийлигини ва тартибини мустақил белгилайдилар. Улар КПССга қабул қилишда тўла ҳуқуққа эгадирлар. КПСС Уставида қайд этилган ваколатлар доирасида улар қабул қилган қарорларни юқори ташкилотлар бекор қила олмайди.

Партия қурилишининг территориал-ишлаб чиқариш тартибига тузатишлар киритиш керак бўлади. Ишлаб чиқаришларда ва бошқа жамоаларда партия ташкилотларини сақлаб қолган ҳолда аҳоли истиқомат жойларидаги кучайиб бораётган сайловолди кураши аҳамиятини ҳисобга олиб, кучли, фаол бошланғич-территориал ташкилотларга эътиборни кучайтириш зарур. КПСС аъзоси бошланғич ишлаб чиқариш, территориал ташкилотда ёки ҳар иккала ташкилотда иш олиб бориш ҳуқуқига эга. Ёндош тузилмалар — партия клублари, партия ташкилотлари секретарларининг кенгашлари ҳамда мақсади, касб-кори, турли қизиқишларига қараб бошқа бирлашмалар тузиш ва уларнинг фаолияти учун эркинлик таъминланади.

Съезд армия, Давлат хавфсизлиги комитети, Ички ишлар министрлиги коммунистлари партияга аъзо бўлиш ва партия ташкилотларини тузиш, сиёсий фаолиятнинг бошқа шаклларини олиб бориш ҳуқуқидан маҳрум этишни тўғри эмас, деб ҳисобламайди. Аммо бу ташкилотлар давлат-маъмурий органларидан, шу жумладан, Қуролли Кучлар, Ички ишлар министрлиги ва Давлат хавфсизлиги комитети шахсий таркибининг маънавий-сиёсий тарбияси билан шуғулланувчи ҳарбий-сиёсий органлардан ажратилиши керак.

Съезд партия комитетлари котибларини, партия анжуманларига делегатларни тўғридан-тўғри, одатда муқобиллик асосида, яширин овоз бериш йўли билан, номзодларни эркин кўрсатган ҳолда сайлаш тарафдоридир. Муайян сайлов тартибини коммунистлар белгилайди.

Партия назорати ҳам демократик бўлиши лозим. Марказий, жумҳурият, ўлка, вилоят, округ, шаҳар, район назорат органлари мустақил сайланиб, партия комитетларига қарам бўлмайдилар ҳамда фақат уларни сайлаган съездлар ва конференцияларда ҳисоб берадилар.

Сайлаб қўйиладиган партия органи белгиланган вазифаларни ҳал этиш учун ташкилий ва маслаҳат вазифаларни бажарувчи аппаратни бюджет доирасида тузади.

Мустақиллик ва бирлик. ССР Иттифоқи янгиланаётган жараёнда иттифоқдош жумҳуриятлар Компартияларининг мустақиллиги таъминланиши лозимки, бу мустақиллик КПССнинг асосий дастурлари ва Устав қоидалари негизида партия бирлиги билан диалектик тарзда узвий боғланган бўлади. Бу Компартиялар ўзларининг дастурий ва норматив ҳужжатларини ишлаб чиқиб, ана шу ҳужжатларга биноан сиёсий, ташкилий, кадрларга оид, нашриёт ва молия-хўжалик масалаларини ҳал қиладилар, жумҳуриятларнинг давлат қурилиши, ижтимоий-иқтисодий ва маданий ривожланиши соҳасида партия йўлини ўтказадилар, бошқа, шу жумладан, чет эллардаги партиялар ва ижтимоий ҳаракатлар билан алоқа боғлайдилар. Иттифоқдош жумҳуриятлар Компартияларининг раҳбарлари КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси таркибига кирадилар. Жумҳуриятлар Компартияларининг Марказий Комитетлари, партия марказий раҳбар органларининг қарорига қўшилмасалар, масалани КПСС Марказий Комитети Пленумида ёки КПСС Марказий Комитети ва Марказий назорат комиссиясининг қўшма пленумида муҳокама этилишини талаб қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

ПАРТИЯ ВА ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИ

КПСС социалистик йўлни танлаган ҳаракатлар ва ташкилотлар билан ҳамкорлик қилишга, барча илғор ғоявий-сиёсий оқимлар билан мулоқот қилиш ва тенг ҳуқуқли асосида шериклик қилишга интиладилар. Партия улар билан сиёсий блоклар тузишга тайёрдир.

КПСС аъзолари қонун доирасида иш олиб бораётган оммавий ҳаракатларда қатнашадилар. Аммо партия коммунистларнинг шовинизм, миллатчилик, ирқчиликни, социализмга зид ғояларни тарғиб қилувчи бошқа партияларга, шунингдек, ташкилотларга аъзо бўлишига йўл қўйилмайди, деб ҳисоблайди.

КПСС ишчилар ва деҳқонлар ҳаракатлари қайта тикланишига, зиёлилар ижтимоий фаоллигини ривожлантиришга ёрдам беради.

КПСС касаба уюшмаларининг янгиланаётганини табриклайди, уларнинг меҳнаткашлар манфаатлари йўлида, меҳнаткашларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш йўлида фаол иш олиб боришга интилишини қўллаб-қувватлайди.

КПСС комсомолни ёшларнинг мустақил ижтимоий-сиёсий коммунистик ташкилоти деб билади, ундан партия сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда бевосита иштирок этишини кутади. Партия ва комсомол ташкилотлари ўз муносабатларини сиёсий иттифоқчилар сифатида қуришни ўрганишлари керак. Ёшларнинг янги ташкилотлари вужудга келишига ҳайрихоҳлик билан муносабатда бўлиш, уларнинг социалистик ва умумбашарий йўналишда шаклланишига, ёшларни халқ тақдирига дахлдорлик руҳида тарбиялашларига кўмаклашиш лозим. КПСС ўзининг барча ташкилотлари эътиборини ёшларга оид муаммоларга кескин буриб юборишга қаратади. Партиянинг ўз манфаатлари ҳам шуни тақозо қилади: ёшларсиз партиянинг истиқболи йўқ.

* * *

КПСС янги Программаси қабул қилингунча коммунистлар, партия ташкилотлари ва партия органлари ўз амалий ишларида амал қилишлари керак бўлган КПССнинг ғоявий-назарий йўли ва сиёсий мақсади ана шулардан иборат. Съезд уларни қайта қуриш учун, жамиятимизни янгилаш учун курашаётган мамлакатдаги барча демократик кучлар қўллаб-қувватлайдилар, деб умид қилади.

Кашшоф ёзи

СЎЛИМ МАСКАН

Денгиз сатҳидан қарийб минг метр баландда жойлашган «Чашма» пионерлар лагери тоғ манзараларига бой. Ҳисор тизмалари чўққиларида кумушдек товланаётган қор ва адирларнинг ям-яшил чиройи бу ерда дам олаётган болакайларнигина эмас, катталарни ҳам мафтун этади, Салқин, оромбахш эпкинни айтмайсизми. Бу ерга қадам ранжида қилган ҳар бир киши лоақал бир оқшом табиатнинг бебаҳо бойлигидан баҳра олсам, дейди. Вилоятнинг жанубий нуқтаси — Термиз шаҳри билан бу ернинг ҳароратида ер билан осмонча фарқ бор. Автомобилчилар ва алоқачиларнинг 1350 нафар ўғил-қизлари ана шу оромгоҳда ҳар йили ёз мавсумида мириқиб ҳордиқ чиқаришади. Улар Термиз автобус-таксомотор парки, 2510-автоколонна, Денов, Сариосиё, Жарқўрғон, Бойсун, Шўрчи, Шеробод районларидаги транспорт корхоналари ва алоқа ташкилотлари ишчи-хизматчиларининг фарзандларидир. Бу йил биринчи галдаёқ дам олиш учун 425 нафар ўғил-қиз келди. Йўлланманинг баҳоси 82 сўм 48 тийин. Унинг 13 сўмини ота-оналар тўлашади, қолган қисми касаба уюшмаси гарданида. Ҳар бир боланинг бир кунлик овқатланиши учун 2 сўм 20 тийиндан ажратилган. Улар кунига беш маҳал овқатланадилар.

— Оромгоҳда фарзандларимизнинг кўнгилли дам олишлари учун барча шароит яратилган, — дейди лагерь бошлиғи Рашид Габдуллин. — Қизлар ва ўғил болалар учун алоҳида-алоҳида шинам бинолар қурилди. Ётоқхоналарга янги каравотлар қўйилди, 17 минг сўмлик тўшак анжомлари сотиб олинди.

Бу ерда 14 гектар мевали боғ бор. Олча, олма, гилос, ёнғоқ каби мевалар сероб. Баҳорда яна 150 туп хурмо, 50 туп ўрик ниҳоли ўтқазилди.

Ҳар йили Ойбек номидаги Термиз давлат педагогика институтининг талабалари ёрдамга келишади. Ҳозир лагеримизда 18 нафар талаба вожатий ва тарбиячи бўлиб ишламоқда. Оталиқ ташкилотлари уларни моддий рағбатлантиришни йўлга қўйишган. Уларнинг ойлиги бултургидан 50 сўм кўпайди.

Қуюқ арчазор соя-салқинида яйраб дам олаётган ўғил-қизларнинг ихтиёридаги иккита стадион бор. Фарҳод Қосимов раҳбарлигида жисмоний чиниқаётган 54 нафар болаларнинг машқларини кузатиб, уларнинг вақти зое кетмаётганидан қониқиш ҳосил қилдик. Спорт майдончаларида ҳар куни футбол, стол тенниси, волейбол ва баскетбол бўйича машқлар ўтказилмоқда. Лагерлараро спартакиада мусобақаларида «Чашма» шарафини худди ана шу чаққон болалар ҳимоя қилишади.

Шифокорлар Мусаллам Қобилова, Малика Эшқобилова кичкинтойлар саломатлигини текшириб боришса, участка инспектори Ўктамали Шоймардонов лагерь ҳудудида осойишталик, тартиб бўлишига кўз-қулоқ.

Болалар — бугунимиз. «Чашма» сингари оромгоҳларда уларнинг қувноқ овози баландроқ жаранглаверсин.

Б. КЕНЖАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXVIII съездининг
РЕЗОЛЮЦИЯСИ

Демократик миллий сиёсат—халқлар ўртасидаги ихтиёрий иттифоқ, тинчлик ва аҳиллик йўли

КПСС XXVIII съезди халқларимиз иттифоқи жиддий тангликни бошидан кечираётганлигини таъкидлайди. СССРда миллий зиддиятларнинг ўткирлиги ва ҳал этилмаганлиги бошланган демократик жараёнларга чинакам хавф туғдиради, кескинликнинг янада кучайиши жамиятнинг пароканда бўлиши ҳамда жаҳондаги вазиятни беқарор қилиш эҳтимоли билан таҳдид этади.

Юз берган аҳволнинг чуқур тарихий илдизлари бор. Миллий муносабатларнинг ленинча модели давлатларнинг халқлар ўз тақдирини эркин белгилашига асосланган кўнгилли иттифоқни тузишни кўзда тутган эди. Бу йўлда, шубҳасиз, ютуқларга эришилди. Бироқ СССРнинг реал тузилиши Сталиннинг унитар давлатни тузиш тасаввурига мувофиқ амалга оширилди. Зўрлик билан давлат тузумидан маҳрум этиш, жумладан бутун-бутун халқларни бошқа жойга кўчириш, уларнинг иқтисодий ва маънавий манфаатларини менсимаслик ҳоллари юз берди. Бунинг оқибатида кўпгина халқлар яшайдиган табиий ва ижтимоий муҳит бузилди, уларнинг бетакрор маданиятларига путур етди, ўзаро озор ва эътирозларга олиб келди. Шунга қарамай, партия ҳужжатларида ва ташвиқотда СССРда миллий масаланинг ҳал қилинганлиги ҳақидаги шиор эълон қилинди.

Қайта қуриш туфайли вужудга келган ижтимоий янгиланиш жараёнлари кўп ҳолларда миллий тикланиш ва миллий ҳаракатлар табиий шаклини олди. Ана шу ҳаракатлардаги демократик кучлар барча миллатларга мансуб фуқароларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ва ўзини ўзи бошқаришга, ижтимоий турмуш шароитини яхшилашга, миллий маданиятларни сақлаб қолиш ва ривожлантиришга қаратилган қонуний муддаоларини акс эттиради. Бу ҳаракатлар бюрократик централизмга, унинг ижтимоий турмуш миллий шаклларининг ўзи қадриятли эканлигини ҳисобга олишга қодир эмаслигига жавобдир.

Бироқ тарихий адолатсизликлар тўғрисидаги хотира, демократик ўзгаришлар суръатларидан қаноатланмаслик, турмуш даражасининг пасайиб кетиши, ҳокимият тузилмаларининг тангликка учраганлиги, миллий туйғулардан тор гуруҳларнинг манфаатлари ва ғаразли манфаатлар йўлида жинояткорона фойдаланиш миллатлараро зиддиятларнинг ва марказдан узоқлашувчи тамойилларнинг кучайиши учун замин яратди.

Этник можаролар ҳозирнинг ўзидаёқ жуда кўп одамларнинг қурбон бўлишига, юз минглаб қочоқлар пайдо бўлишига олиб келди, жуда катта маънавий, сиёсий ва моддий зарар етказди, демократиялаш ва миллий тикланиш жараёнларига ҳалокатли таъсир кўрсатмоқда. Агар иқтисодий вазиятда яхшиланиш содир бўлмаса, районлар, вилоятлар, жумҳуриятлар ва регионлар реал ўзини ўзи бошқариши амалга оширилмаса, миллий ҳаракатларда тоқатсизликка қаратилган йўл-йўриқлар сақланиб қоладиган бўлса, агар миллий-шовинистик экстремизм тўхтатиб қолинмаса, мамлакатимиздаги ўн миллионлаб фуқарони ва бутун жамиятни тағин ҳам жиддийроқ ларзалар ва фожиали даврлар кутмоқда.

Съезд таъкидлайдики, КПСС Марказий Комитети, Сиёсий бюро, айниқса сўнгги вақтда ишларнинг аҳволи ва айрим ўткир муаммолардан ташвишланиб, уларни ҳал қилиш йўлларини излади. Шу билан бирга КПСС Марказий Комитети ва партиянинг олий раҳбарияти миллий сиёсат соҳасидаги бузилишлар ва зиддиятларнинг нақадар теранлигига ўз вақтида баҳо бера олмади, уларнинг қайта қуришнинг боришига таъсирини олдиндан кўра билмади, ақидапарастликни бартараф этолмади, воқеаларнинг олдини оладиган мутлақо янгича ёндашувларни ишлаб чиқа олмади. Кўпгина партия комитетлари ҳам инқилобий ўзгаришларга бошчилик қилишга, муаммоларни ҳал қилиш ва можароларни бартараф этишнинг миллий регионлар учун хос бўлган махсус йўллари ва усулларини топишга тайёр эмасликлари маълум бўлиб қолди. Кўпгина коммунистлар байналмилалчилик синовига бардош бера олмадилар, миллатчи кучларнинг тазйиқига берилдилар, миллий нифоққа гиж-гижловчи кишиларнинг даъватларига учиш хавфли эканлигига ишонтира оладиган далилларни келтира олмадилар. Бир қанча жумҳуриятларда сиёсий ташаббус миллий жамоат ҳаракатлари қўлига ўтди, уларда демократик асослар кўпинча шу ҳаракатлар раҳбарларининг шахсиятпарастликдан иборат сиёсий муддаоларига туташиб кетди.

КПСС XXVIII съезди юз берган воқеликни ва унинг эҳтимол тутилган оқибатларини аниқ белгилаб, мазкур соҳада сиёсий стратегияни таклиф этишни юз берган аҳволдан чиқишнинг йўли деб билади.

Ҳам ҳар бир халқнинг, ҳам шахснинг ўз йўлини эркин демократик танлаш асосида ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини сўзсиз тан олиш ана шундай стратегиянинг негизи бўлиши лозим.

Халқ партиянинг янги миллий сиёсатини, бизнинг ҳаракат дастурларимизни ва дастурий баёнотларимизни қўллаб-қувватлаши учун ижтимоий-иқтисодий ҳамда миллий-маданий муаммоларни ҳал этиш юзасидан аниқ иш олиб боришимиз зарур. Турмуш даражасини оширишда натижаларни кам-кам бўлсада, муттасил оғишмай кўпайтириб бориш, миллий тилга, маданият, анъаналар ва урф-одатларга ҳурматни, фуқаролар ва халқлар ўртасидаги аҳилликни тиклаш зарур.

Бу иш ўтмишда ўз мақомидан ва тарихий Ватанидан маҳрум этилган кам сонли халқлар, майда миллатлар тақдири тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилишдан бошланиши керак. Бу соҳада замонавий маърифатнинг ютуқларидан фойдаланиш имкониятлари кенгайтирилиб, хўжалик юритишнинг анъанавий шаклларини сақлаб қолишга, территориялар ва улардаги ресурсларни, иқтисодий фаолият натижаларини тасарруф этишда алоҳида шароит яратишга кўмаклашадиган иқтисодий, ҳуқуқий ва экология тусидаги шошилинч чораларни кўриш зарур.

Съезд олий ҳокимият органлари томонидан қабул қилинган қатағон этилган ва тарихий Ватанидан кўчириб юборилган халқларнинг ҳуқуқларини тиклашга доир қарорлар реал бажарилиши учун курашади. Бу қарорлар мазкур территорияда яшовчи барча халқлар учун ўзаро мақбул бўлиб, иттифоқдош жумҳуриятлар ва маҳаллий органларнинг аниқ-равшан режалари билан мустаҳкамланган бўлиши лозим. Шу тариқа амалда чинакам байналмилалчилик ва инсонпарварлик кўрсатилади. Ана шу режалар қонун талабларига тўла мувофиқ равишда амалга оширилиши керак. Ҳозирги пайтда қочоқлар муаммоси ҳам кечиктириб бўлмайдиган аниқ чора-тадбирлар кўришни талаб қилади.

Бутун мамлакатда турли миллатларга мансуб ўнлаб миллион фуқаролар биргаликда яшайдилар. Айни шулар миллатлараро можароларнинг, мавжуд миллий — давлат тузилишини ўзгартириш юзасидан ўйламай-нетмай, шошма-шошарлик билан қилинаётган ҳаракатларнинг қурбони бўлмоқда.

Марказий Комитет, иттифоқдош жумҳуриятлар Компартияларининг Марказий Комитетлари сиёсий усуллардан ва қонун лойиҳаларини таклиф этиш ҳуқуқидан фойдаланиб, мустақиллик қоидаларининг амалга оширилиши барча фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишни, жумҳуриятлар, ўлкалар, вилоятлар ва округлардаги ўзини ўзи бошқариш ва маданий мухторият программаларининг майда миллатлар ҳамда кам сонли халқлар ҳуқуқлари ва манфаатларини таъминлайдиган шаклларини ўз ичига олиши учун ҳамма ишларни қилишлари зарур.

Сўнгги вақтда қабул қилинган умумиттифоқ ва жумҳурият қонун ҳужжатлари энг асосий муаммони — янги Иттифоқ шартномасини тайёрлаш ва тузиш муаммосини ҳал қилиш учун зарур шарт-шароитларни яратди. Съезд янги Иттифоқ шартномасига мустақил давлатлар иттифоқи ғоясини асос қилиб олиш керак, деб ҳисоблайди, мустақил давлатлар иттифоқи шартнома тузган барча шерикларнинг реал тенг ҳуқуқлилигига, шартномада катнашувчилар мақоми аниқ белгилаб қўйилишига, Иттифоқ ва иттифоқдош жумҳуриятлар ваколатлари фарқлаб қўйилишига, уларнинг ўртасидаги алоқалар хилма-хиллигига, ихтиёрийлик ва ўзаро манфаатдорликка асосланиши керак. Барча миллий-давлат тузилмалари, жумладан мухториятлар ана шу жараённинг тенг ҳуқуқли қатнашчилари бўлишлари лозим.

СССРни ўзгартириб унитар давлатдан халқларнинг чинакам ҳамдўстлигига айлантириш пухта ўйланган қарорларни ва масъулиятли ҳаракатларни талаб қилади. Бу жараён тезда ўтиши мумкин эмас: чунки гап юз миллионлаб одамларнинг ва кўплаб халқларнинг тақдири ва тарихий йўли ҳақида бормоқда. Съезд ана шу даврда ҳам Иттифоқ ва жумҳурият ҳокимиятлари, ҳам барча ижтимоий сиёсий ҳаракатлар ва кучлар ақл-идрок ва сабр-бардош билан иш тутишлари, янги можароларга ва вазиятнинг беқарор бўлишига олиб бориши мумкин бўлган ҳаракатларни истисно этишлари керак, деб ҳисоблайди. Бундай вазиятда марказ билан бир қаторда жумҳуриятлар ҳам фуқаролар жамияти ва миллий турмуш асосларини ташкил этиш ва таъминлаш учун масъулиятни ўз зиммаларига олишлари, яхши қўшничилик ва аҳилликнинг асрлар давомида орттирилган тажрибасидан фойдаланишлари лозим. Съезд миллий муаммоларни ҳал қилишда зўравонликнинг ҳар қандай шаклларини қоралайди ва сиёсий воситалар ҳамда конституцион нормаларни барча можароли вазиятларни ҳал қилишнинг бирдан бир йўли деб ҳисоблайди.

Миллий-экстремизм мафкурасига ва сиёсий амалиётига қарши курашиш коммунистларнинг бурчидир. Съезд ҳар қандай шовинизмни, русларга нафрат билан қарашни, антисемитизмни, миллий тоқатсизликни, камситиш практикасини ва ташвиқотини қатъиян қоралайди ҳамда давлат фуқароларнинг миллий қадр-қимматини ҳурмат ва ҳимоя қилишини талаб этади.

КПСС XXVIII съезди делегатлари қабул қилинаётган қарорлар учун ўзларининг тарихий масъулиятлари мезонини тушунадилар. Қийинчиликлар билан вужудга келаётган инсонпарвар ва адолатли жамият халқлар ўртасида тинчликни ва ахилликни таъминлаши шарт. Акс ҳолда демократик социализм ва коммунистлар партиясининг истиқболи йўқ, ишонч учун ҳуқуқи йўқ. Фақат мамлакатимиз халқларининг куч-ғайратларини бирлаштириб, ижтимоий турмушнинг барча соҳаларини сифат жиҳатдан янгилаб, жаҳон жамиятида ўзимизга муносиб ўринни эгаллай оламиз.

Футбол

БИРИНЧИ ДАВРА НИҲОЯСИДА

Мамлакат чемпионатининг биринчи лигаси коллективлари илк давра ўйинларини якунладилар. Улар куни кечаги сўнгги тур учрашувларидан кейин дастлабки довондан ўтишди.

Сафардан яхши натижа билан қайтган пахтакорчилар ўз майдонларида юқори ўринларга кўтарилиш имкониятини йўқотмаган Сухумининг «Динамо» командасини қабул қилдилар. Шуни алоҳида таъкидлаш керак: ўтган учрашувда мавсумда иккинчи марта огоҳлантириш олган моҳир тўпурар Игорь Шквирин бу гал майдонга тушмади. Баъзилар бу ҳол пахтакорчилар ўйинига таъсир қилса керак, деб ўйлашганди. Унинг ўрнини олган яна бир қобилиятли ҳужумчи Рифат Галеев шериклари билан тил топишиб, ажойиб ўйин кўрсатди. Бу «Пахтакор»да ҳужумга зўр бериш имконияти борлигини тасдиқлади. Рифат учрашув бошидаёқ меҳмонлар дарвозасини забт этиб, уларни ўйинни майдон марказидан бошлашга мажбур қилди. У биринчи бўлим ниҳоясида яна ўзини кўрсатди, шериклари узатган тўпни «Динамо» тўрига туширди.

Шуни алоҳида таъкидлаш кераккки, учрашувда пахтакорчилар таркибида учта ёш ўйинчи майдонга тушди. Бу команда устозлари иқтидорли футболчиларни излаб топиш, тарбиялашга катта эътибор бераётганликларидан далолатдир. Дастлаб бухоролик Юрий Агеев билан қорақалпоғистонлик Қувват Тўраевлар билан танишдик. Иккинчи бўлимда эса чарчаб қолган команда ветерани Марат Кабаев ўрнини Тошкент области вакили Файзулла Ўрдабоев эгаллади. Гарчи улар «Пахтакор» таркибида илк маротаба майдонга тушган бўлсаларда, шериклари билан тезда қовушиб кетдилар, команданинг йирик ҳисобда ғалаба қилишига ҳисса қўшдилар. Ўйин тугашига оз қолганда самарқандлик ёш футболчи Олим Тиллаев тўпни дарвозага чиройли йўналтириб, ҳисобни 3:0 га етказди.

«Пахтакор» ҳозир жамғармасидаги очколарни 24 тага етказиб, тўртинчи ўринда бормоқда. Команда ҳисобида ўйналмаган бир учрашув бор. Ҳамюртларимиз «Кубань» коллективи билан кечиктирилган бу матчда ғалаба қилсалар, очколарини 26 тага етказиб, иккинчи поғонага чиқиб олишлари мумкин.

Сунгги турдаги бошқа учрашувлар натижаси билан танишинг: «Локомотив» (Горький) — «Металлург» — 0:0, «Факел» — «Нистру» — 4:2, «Ростсельмаш» — «Зенит» — 2:0, «Динамо» (Ставрополь) — «Нефтчи» — 3:0, «Локомотив» — «Тирас» — 4:0, «Кузбасс» — «Таврия» — 1:0.

Шундай қилиб, биринчи лига коллективлари орасида 29 очко тўплаган Владикавказнинг «Спартак» командаси карвонбошилик қилаяпти. Кейинги уч ўрин тақдири ҳали ноаниқ. Бу «Пахтакор» — «Кубань» учрашувидан сўнг маълум бўлади.

Муҳаррир ўринбосари
Н. ЕҚУБОВ.

Ойнаи жаҳонда

18 ИЮЛЬ, ЧОРШАНБА

● ЎзТВ I

11.30 «Деҳқончилик мақоми». Телефильм.
12.30 Такрорий фильмлар экрани. «Интеграл». Бадиий фильм.

* * *

17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 Янгиликлар.
17.40 «Байрамали», «Молдово шишаси». Телефильмлар.

Қувноқ ўтсин таътиллар

18.10 «Комариль». Мультфильм.
18.30 «Тоғлар чорлайди». Жумҳурият ёш сайёҳлари даврасида.
19.00 «Оролбўйи муаммолари». Қорақалпоғистон мухтор жумҳуриятининг шимолий ноҳияларида уй-жой қурилиши билан боғлиқ муаммолар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Мен меъмор бўламан».
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Соғинч оҳанглари». Қадам Саидмуродов шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Малина виноси». Бадиий фильм (Рига киностудияси).
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Навоийхонлик». Алишер Навоийнинг адабий мероси (рус тилида).
18.35 «Қайта туғилган туйғу». Бадиий фильм («Мосфильм»).

Тижорат кўрсатуви

20.00 «Иш ўнгидан келганда» (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.00 «Ҳунар омуз». Касб танлаш муаммолари.
21.30 «Дил торлари». СССР халқ артисти Жўрабек Муродов иштирокида фильм-концерт.
22.00 «Ахбор».
22.20 «Сирена».
22.35 «Ҳаёти деҳот». Тележурнал.
23.15 Телефильм-концерт.

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.05 «Лейгарид» фольклор ансамблининг концерти (Таллинн).
8.30 «Ўғрилик». Телевизион ҳужжатли фильм. СССРдан тарихий ва маданий бойликларни олиб чиқиб кетилаётганлиги ҳақида.
9.20 «Бу бўлган... бўлганди...».
9.35 «Қазо». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 2 ва 3-сериялар. Премьера.
12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

15.15 «Мусиқий хазина». А. Вивальди асарларидан концерт.
15.55 «ТелеЭКО» журнали.
16.25 «Иккинчи истеъдод». Геологлар бадиий коллективларининг концерти.
16.55 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
18.30 Мультфильм.
18.40 И. Архипова ижросида С. Рахманинов романслари.
19.10 «Қазо». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия. Премьера.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
21.05 Франциядаги учрашувлар.
22.05 Долзарб интервью.
22.15 «Орзуларим, мени алдаманг». Леся Украинканинг ҳаёти ва ижоди ҳақида фильм-концерт премьераси.
23.15 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
7.45 Болалар учун фильм. «Кўҳна қалъа». 3 ва 4-сериялар.
9.55 «Асрлар қаъридан». Фрунзе шаҳридан кўрсатилади.
10.25 «Бор бўл, мусиқа!». Союзлар уйининг Колонна залида болалар Катта хори рақс группасининг чиқиши.
10.45 Спорт ҳақида ҳужжатли фильмлар: «Стартда — ёшлар», «Эркин парвоз», «Старт».
11.15 Швед радиоси хорининг концерти.
12.00 Такрорий телефильмлар сеанси. «Даъвогар». 2-серия.

* * *

16.30 «Деҳқонлар иши». 1-кўрсатув.
17.30 «Севги ва баҳор». Л. Привина куйлайди.
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
18.30 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»—
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб. — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р. — 04688. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. 1226. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12